

**UCHWAŁA NR LXXI/548/23
RADY MIASTA BIELSK PODLASKI**

z dnia 28 listopada 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Bielsk Podlaski do 2034 roku**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40, poz. 572, poz.1463, poz. 1688) oraz art 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, poz. 1693, poz. 1938) Rada Miasta Bielsk Podlaski uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski do 2034 roku, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Bielsk Podlaski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

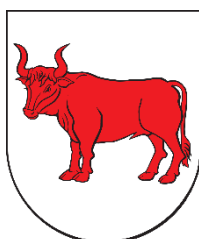
Przewodniczący Rady

Andrzej Roszczenko

Załącznik do uchwały Nr LXXI/548/23
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia 28 listopada 2023 r.

Strategia

Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski do 2034 roku



Opracowanie:
Urząd Miasta Bielsk Podlaski przy współpracy instytucji
i organizacji społecznych z terenu miasta

Spis treści

I.	Wprowadzenie	3
II.	Część diagnostyczno-analityczna	6
1.	Demografia, polityka prorodzinna i wspieranie rodziny	7
2.	Sytuacja gospodarcza, przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja	13
3.	Edukacja publiczna, kultura i turystyka	20
4.	Promocja i ochrona zdrowia	36
5.	Bezpieczeństwo w gminie	44
6.	Pomoc społeczna i wspieranie osób z niepełnosprawnościami	50
7.	Potencjał podmiotów i organizacji	58
III.	Lista usług społecznych.....	62
IV.	Część programowa	80
1.	Wizja, cele strategiczne i kierunki niezbędnych działań	80
1.1.	Cel strategiczny I	80
1.2.	Cel strategiczny II	81
1.3.	Cel strategiczny III	82
1.4.	Cel strategiczny IV	83
2.	Sposób realizacji strategii - harmonogram na lata 2023-2025	84
3.	Zarządzanie i monitorowanie strategii.....	88
V.	Zakończenie.....	90

I. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to kluczowy dokument polityki społecznej. Wskazuje cele i kierunki działania, które mają służyć poprawie jakości życia mieszkańców miasta, zwiększeniu efektywności usług, pomocy i wsparcia, zapewnieniu godziwych warunków życia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi, opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym (art. 16b. pkt 1 i 2 oraz art. 17.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004). Dokument strategii na lata 2014–2022 został przyjęty w drodze uchwały nr XLVI/304/14 Rady Miasta Bielsk Podlaski z dnia 24 czerwca 2014.

W lutym 2022 roku podjęto decyzję o przygotowaniu ewaluacji obowiązującego dokumentu oraz opracowaniu nowego dokumentu strategicznego oddającego aktualną sytuację społeczną i potrzeby miasta. Zarządzeniem Burmistrza nr 521/22 z dnia 10 lutego 2022 roku powołano zespół do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski. W skład Zespołu weszli przedstawiciele Urzędu Miasta Bielsk Podlaski, placówek oświatowych, pomocy społecznej, sportu i rekreacji, instytucji kultury, urzędu pracy, policji, ochrony zdrowia, rady seniorów i organizacji pozarządowych. Zespół spotykał się trzykrotnie. W lutym 2022 roku na pierwszym spotkaniu, członków Zespołu zapoznano z celem tworzenia strategii, podstawą prawną oraz etapami i kierunkami poszczególnych działań. Podczas drugiego spotkania w czerwcu 2022 roku przedstawiono informację z monitoringu strategii za lata 2014-2021, przeprowadzono dyskusję roboczą nad diagnozą społeczną. Podczas trzeciego spotkania, we wrześniu 2022 roku określono cele, kierunki działania oraz usługi społeczne do priorytetowego ujęcia w dokumencie strategicznym na najbliższe lata, wyznaczono założenia dokumentu oraz dokonano ostatecznej ewaluacji dokumentu z lat 2014-2022, ustalono dalsze kierunki działań związane z opracowaniem strategii.

W 2023 roku, koordynator Strategii – Urząd Miasta Bielsk Podlaski, opracował i przekazał pisma diagnostyczne do organizacji i instytucji, badające usługi, potrzeby i zasoby społeczne; dokonał analizy danych i programów zastanych na przestrzeni lat 2018-2021. W celu ujednoczenia danych i możliwości ich analizy, ostatecznie wprowadzane dane do strategii zostały określone na dzień 31 grudnia 2021 r.

Przed uchwaleniem przez Radę Miasta dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Bielską Radę Działalności Pożytku Publicznego oraz Miejską Radę Seniorów.

W Strategii uwzględniono akty prawne, które mają istotny wpływ na rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 o pomocy państwa w wychowaniu dzieci ,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- uchwała Nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry Start”,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium państwa i innych.

Dokonano również odniesienia do celów i kierunków działań zapisanych w dokumentach krajowych, regionalnych, to jest:

- Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Kraju do 2030,
- Strategii Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii Demograficznej 2040,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do 2030,
- Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku,
- Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030,
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030,
- Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej do roku 2030,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2024.

Podczas prac nad dokumentem wykorzystano dane i zapisy: raportów o stanie gminy miejskiej Bielsk Podlaski za lata 2019, 2020, 2021; danych z Banku Danych Lokalnych GUS, informacji ze strony [www. https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski](https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski), a także Oceny Zasobów Pomocy Społecznej sporządzanej przez MOPS z lat 2018-2021.

Strategia została przygotowana na okres do 2034 roku. Założony czas ma pozwolić na wprowadzenie czy rozszerzenie potrzebnych mieszkańcom usług społecznych w instytucjach i organizacjach na terenie miasta, w tym przy wykorzystaniu okresu finansowania ze środków Unii Europejskiej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski do 2034 roku składa się z 3 rozdziałów, wstępu i zakończenia. Przedstawiają one kolejno, zgodnie z wytycznymi art.

16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, diagnozę sytuacji w mieście, tendencje i prognozy zmian społecznych, w rozdziale I (diagnostyczno-analitycznym). Diagnoza sytuacji społecznej określa zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Rozdział II prezentuje aktualną listę najważniejszych usług społecznych (nieodpłatnych i odpłatnych), skierowaną do mieszkańców, realizowaną przez podmioty publiczne i niepubliczne na terenie Miasta Bielsk Podlaski.

Rozdział III zawiera część programową, która określa misję, cele strategiczne, kierunki zmian, niezbędne usługi społeczne dla mieszkańców. Zawiera też harmonogram ze wskaźnikami realizacji działań oraz sposoby zarządzania wdrażaniem strategii.

Zgodnie z planowaniem strategicznym, realizowane przez miasto Bielsk Podlaski programy społeczne, w tym: profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy, współpracy z organizacjami pozarządowymi są ujęte w harmonogramie.

Zapisy, cele i kierunki działania projektowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski do 2034 roku, jako dokumentu nadrzędnego będą uwzględniane przy tworzeniu innych dokumentów planistycznych i programowych.

II. Część diagnostyczno-analityczna

Bielsk Podlaski jest gminą miejską, położoną w północno-wschodniej Polsce, w południowej części województwa podlaskiego.

Bielsk Podlaski jest jedną z ośmiu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu bielskiego. Graniczy ze wszystkich stron z gminą wiejską Bielsk Podlaski. Jest siedzibą powiatu bielskiego, jednym z trzech ośrodków subregionalnych i piątym co do wielkości miastem województwa podlaskiego pod względem liczby mieszkańców.

Miasto zajmuje obszar 27 kilometrów kwadratowych i ma tylko jednego sąsiada – „obwarzankową” gminę Bielsk Podlaski. Pełni funkcję lokalnego ośrodka rozwoju, usług w zakresie administracji samorządowej i gospodarczej, handlu, oświaty, finansów, zdrowia, obsługi komunikacyjnej.

Miasto posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg lokalnych oraz dogodne połączenie z przejściem granicznym w Połowcach.

Przez miasto prowadzi międzynarodowy szlak Via Carpatia, łączący kraje nadbałtyckie z południem Europy, którego fragmentem jest powstająca droga ekspresowa S19. Przez Bielsk Podlaski biegnie też trasa krajowa z Warszawy do Białowieży oraz linia kolejowa, z połączeniami pasażerskimi m.in. z Białymstokiem, Olsztynem, Siedlcami, Trójmiastem i Warszawą.

Miasto posiadało na dzień 31 grudnia 2021 roku 548 mieszkań komunalnych, w tym 468 lokali mieszkalnych wynajmowanych na czas nieoznaczony i 80 lokali socjalnych oraz 28 lokali użytkowych i jeden budynek administracyjny¹.

W 2021 roku w Bielsku Podlaskim oddano do użytku 147 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 6,12 nowych lokali. Jest to wartość większa od wartości dla województwa podlaskiego oraz nieznacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Bielsku Podlaskim to 10 491 nieruchomości.

57,8% mieszkań zostało przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, 42,2% na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Bielsku Podlaskim to 3,59 i jest znacznie mniejsza od przeciętnej liczby izb dla województwa podlaskiego oraz mniejsza od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w Bielsku Podlaskim to 96,00 m² i jest porównywalna do przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa podlaskiego oraz nieznacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

97,30% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 96,22% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 94,73% mieszkań posiada łazienkę, 90,53% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,08% z gazu sieciowego².

¹ Raport o stanie gminy za 2021

² https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#nieruchomosci

1. Demografia, polityka prorodzinna i wspieranie rodziny

Demografia

Według danych Urzędu Miasta Bielsk Podlaski liczba ludności na 31 grudnia 2021 roku wynosiła 24 521 osób, w tym 11 654 mężczyzn i 12 867 kobiet. Zameldowanych na pobyt czasowy było 263 mężczyzn i 249 kobiet.

W okresie analizowanych lat 2018-2021 (na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 25 352), liczba ta spadła o 3,4%, to jest o 831 osób. Największy spadek odnotowano w grupie wieku produkcyjnego.

W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 11,1%. Średni wiek mieszkańców miasta wynosił w roku 2021 - 43,1 lata i był porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. W grupach demograficznych 52,3% stanowią kobiety, a 47,7% mężczyźni.³

Tabela nr 1: Struktura demograficzna mieszkańców w wybranych latach

Przedział wiekowy	Liczba osób rok 2018	Liczba osób rok 2021
0-7 lat	1 862	1 804
8-18 lat	2 412	2 470
19-59 lat	15 964	14 677
60/65+	5 114	5 570
Razem	25 352	24 521

Dane: Raport o stanie gminy miejskiej Bielsk Podlaski za 2018, 2021

Wśród mieszkańców w 2021 roku grupę 4 274 osób, czyli 17,4 % - stanowiły dzieci i młodzież. W wieku produkcyjnym miasto zamieszkiwało 14 766 osób, co stanowiło 59,9 % oraz 5 570 osób – 22,7 % w wieku poprodukcyjnym. W odniesieniu do ogólnopolskiej tendencji powiększania się grupy osób w wieku senioralnym, miasto w latach 2018-2022 wykazuje podobne tendencje (wzrost o 456 osób).

³ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#dane-demograficzne

Polityka prorodzinna i wspieranie rodziny

Samorząd miasta Bielsk Podlaski podejmował działania usługowe, infrastrukturalne i realizował programy/projekty społeczne w odpowiedzi na wyzwania i potrzeby demograficzne.

Na terenie miasta w roku 2021 funkcjonowało 8 żłobków dziecięcych otrzymujących z Miasta Bielsk Podlaski dofinansowanie w formie dotacji:

- Klub Malucha „Wesoły Maluch” w dwóch lokalizacjach,
- Centrum Rozwoju Dzieci –Żłobek w dwóch lokalizacjach,
- Klub Malucha „Akademia Malucha”,
- Żłobek „Kącik Malucha”,
- Niepubliczny Żłobek „Małe Marzenia”,

Łączna liczba miejsc w żłobkach wyniosła 169, co znacznie ułatwiało rodzicom z małymi dziećmi zawodowe funkcjonowanie.

W ramach projektów rozwijających infrastrukturę, w celu poprawy jakości życia osób i rodzin mieszkających na obszarze miasta, realizowane były modernizacje istniejących elementów małej architektury, przebudowy boisk wraz z modernizacją zapleczy techniczno – funkcjonalnych, w tym na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, elementów rekreacyjno-sportowych, siłowni, doposażenia infrastruktury szkół - Laboratorium przyszłości. Zbudowano rodzinny miejski tor sprawnościowy, dokonano rewitalizacji Bielskiego Domu Kultury i byłego Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne, uruchomiono czytelnice w plenerze; budynek wielorodzinny – socjalny przy ul. Jagiellońskiej.

Dodatkowo w roku 2021 realizowano:

- przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II Liceum Ogólnokształcące z Białoruskim Językiem Nauczania im. Bronisława Taraszkiewicza przy ul. Kopernika,
- rozwój usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych,
- rewitalizację terenów zielonych,
- programy profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi i współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez organizacje na rzecz mieszkańców.

Rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze mogły korzystać w latach 2018-2021 ze wsparcia asystentów rodziny zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim.

Pracownicy socjalni Ośrodka prowadzili pracę socjalną z ponad 200 osobami i rodzinami wymagającymi wsparcia, potrzebujących dostępu do usług społecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (tabela poniżej) oraz usług na terenie miasta (tabela w rozdziale II. Lista usług).

Tabela nr 2: Usługi społeczne realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim

Grupa odbiorców	Nazwa usługi społecznej
Dzieci	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, konsultacyjna i diagnostyczna w ramach przeciwdziałania przemocy domowej.
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Młodzież	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, konsultacyjna i diagnostyczna w ramach przeciwdziałania przemocy domowej.
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Dorośli	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego prawnego.
	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, konsultacyjna i diagnostyczna w ramach przeciwdziałania domowej.
	Opieka, terapia dzienna w Środowiskowym Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim
	Usługi opiekuńcze w środowisku domowym
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Rodziny z dziećmi	Asystentura rodzinna na rzecz rodziców z dziećmi przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze
	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego prawnego
	Przeciwdziałanie przemocy domowej
	Usługi opiekuńcze w środowisku domowym
	Usługi opiekuńcze w środowisku domowym
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Rodziny z osobami zależnymi	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego prawnego.
	Opieka, terapia dzienna w Środowiskowym Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim
	Usługi opiekuńcze w środowisku domowym
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Seniorzy	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego prawnego.
	Opieka, terapia dzienna w Środowiskowym Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim
	Usługi opiekuńcze w środowisku domowym
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Dane: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim

W ramach wsparcia rodzin Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, wsparcie dla kobiet z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu „Za życiem”. Celem systemu pomocy rodzinie wprowadzonego ustawą o świadczeniach rodzinnych było stworzenie spójnego wsparcia rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej, wychowującej dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne.

Pomoc pedagogiczna, psychologiczna i specjalistyczna była również realizowana przez podmioty oświatowe, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz organizacje pozarządowe, prowadzące świetlice, dzienne wsparcie i pomoc terapeutyczną dla dzieci i młodzieży tego wymagających w mieście.

Miasto wspierało rozwój uczniów poprzez stypendia. W 2021 roku wypłacono dla 85 uczniów stypendia szkolne o charakterze socjalnym.

Realizowana była ulga dla rodzin korzystających z usług Pływalni Miejskiej „Wodnik”, które mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Rocznie wydanych było od 345 (2020 r.) do 1064 (2019 r.) Kart Dużej Rodziny.

Poza działalnością instytucji i organizacji gminnych na rzecz dzieci, rodzin i społeczności, samorząd miejski wykazywał się aktywnością we współpracy z instytucjami wspierającymi jej działania w obszarze polityki prorodzinnej i wspierania rodziny.

Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski corocznie ogłaszał otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych miasta Bielsk Podlaski przez organizacje pozarządowe i inne podmioty wymienione w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W latach 2018-2021 w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” 460 osób, w tym 205 dzieci korzystało z nieodpłatnych posiłków, zaś 485 osób ze świadczeń i zasiłków na zakup żywności.

Obok rodzin z dziećmi, grupa seniorów, z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego wymaga dostosowania do jej potrzeb odpowiedniej sfery usług społecznych, w tym zabezpieczenia socjalnego w związku z postępującym ubożeniem gospodarstw jednoosobowych.

Na rzecz populacji osób starszych miasto Bielsk Podlaski podejmowało działania w celu integracji i pomocy w środowisku lokalnym oraz wzmacniało udział osób starszych w życiu społeczności lokalnej.

W latach 2018-2021 realizowało specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 15 - 16 osób z zaburzeniami psychicznymi, usługi opiekuńcze dla 130 - 107 osób oraz dodatkowo średnio 30 osobom miasto współfinansowało pobyt w Domu Pomocy Społecznej.

Na terenie miasta działają miejsca dziennej aktywności dla osób starszych: Przystań Opatrzności oraz Środowiskowy Dom Samopomocy. Funkcjonuje też aktywnie Bielski Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Organizacje działające na rzecz seniorów wspierają miasto w realizacji potrzeb tej grupy, na przykład Bielskie Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku organizuje różnorodne formy aktywności seniorów, w tym zajęcia na Pływalni Miejskiej „Wodnik” oraz spotkania integracyjne, a Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski prowadzi działania w ramach projektu „Aktywny senior”. Szereg działań integrujących i wspomagających seniorów prowadzi Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Bielsku Podlaskim, w tym w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji i kultury. Od 2018 r. w Bielsku Podlaskim funkcjonuje Miejska Rada Seniorów.

W latach 2019-2021 roku miasto Bielsk Podlaski realizowało program „Opieka 75+”. Strategicznym celem programu była poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. W roku 2021 z usług opiekuńczych w ramach programu „Opieka 75+” korzystało łącznie 40 osób (15 pracowników wykonywało usługi).

Wysoka liczba osób starszych w populacji przyczyniała się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 r. życia. Proces starzenia się lokalnej społeczności wynikał także z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

Zgodnie z założeniami, przewidywane są w Polsce⁴ największe zmiany w natężeniu zgonów wśród mężczyzn w wieku 40-64 lata, wśród kobiet w wieku 50-59 oraz w najmłodszych rocznikach. Prognozowane przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn wzrośnie do poziomu 77,1 w 2035 r., zaś kobiet do 82,9 w 2035 r. Nadal będzie utrzymywać się nadumieralność mężczyzn, jednak jej skala będzie znacznie mniejsza. Niezbędna jest edukacja i rozwój usług wsparcia związany z przygotowaniem grup wiekowych na kryzysy środowiskowe, jak np. COVID-19.

Tabela 3: Ruch naturalny ludności w gminie w latach 2018-2021⁵

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost	Małżeństwa	Rozwody
2018	214	264	-50	138	23
2019	232	255	- 23	130	36
2020	212	321	-109	89	20
2021	215	365	-150	107	26
Tendencje	stabilnie	wzrost	wzrost	spadek	stabilnie

Dane: https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski

⁴ Prognoza ludności Polski, GUS, 2008-2035

⁵ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski

Mieszkańcy Bielska Podlaskiego zawarli w 2021 roku 107 małżeństw, co odpowiada 4,4 małżeństwom na 1 000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa podlaskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski.

W tym samym okresie odnotowano 1,2 rozwodów przypadających na 1 000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju:

- 26,9% mieszkańców Bielska Podlaskiego jest stanu wolnego,
- 55,1% żyje w małżeństwie,
- 6,5% mieszkańców jest po rozwodzie,
- 11,2% to wdowy/wdowcy.

W 2021 roku urodziło się 215 dzieci, w tym 43,3% dziewczynek i 56,7% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 420 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,43 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2021 roku zarejestrowano 171 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 319 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Bielska Podlaskiego -148. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 26 wymeldowań za granicę daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -21.⁶

Tendencje i prognozy dotyczące demografii, polityki prorodzinnej i wspierania rodziny

- Na przestrzeni lat 2018-2021 miasto odnotowuje ujemny przyrost naturalny: od -23 do -150, stabilną liczbę urodzeń dzieci, spadek liczby zawieranych małżeństw oraz niską liczbę rozwodów.
- Samorząd oraz instytucje miasta i powiatu, jak również współpracujące z miastem organizacje pozarządowe realizowały wiele usług skierowanych do mieszkańców, osób i rodzin w celu zaspakajania ich potrzeb. Realizacja usług w tych obszarach na pewno jest konieczna i wymaga kontynuowania.
- Miasto i podmioty gminne wykazują zaangażowanie w obszarze współpracy z organizacjami pozarządowymi przy realizacji usług skierowanych do rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Na terenie miasta mieści się wiele instytucji świadczących usługi społeczne dla rodzin i osób starszych.
- Analiza danych demograficznych i ruchu ludności powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w działaniach samorządu lokalnego, sprzyjających zarówno polityce prorodzinnej, jak i aktywności senioralnej, projektowaniu i wdrażaniu mobilnych, dostępnych w środowisku usług społecznych.
- Należy rozwijać usługi skierowane do rodzin z dziećmi, w tym w zakresie zapewnienia publicznych miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3, wsparcie dla seniorów, w celu rozszerzania możliwości niezależnego życia ze wsparciem usługowym w środowisku.

⁶ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski

2. Sytuacja gospodarcza, przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja

Historia, położenie i tradycje miasta wpływają na dominujące aktywności mieszkańców.

W Bielsku Podlaskim w roku 2021 na 1 000 mieszkańców pracowało 342 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski.

- 41,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 58,2% mężczyźni.
- 29,7% aktywnych zawodowo mieszkańców Bielska Podlaskiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo),
- 37,5% w przemyśle i budownictwie,
- 11,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja)
- 1,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁷

Niewielka część pracuje w sektorze administracji, edukacji, kulturze i ochronie zdrowia.

Zgodnie z danymi udostępnionymi w Bazie Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl) na obszarze miasta w 2021 roku zarejestrowanych było 2 547 przedsiębiorstw, najwięcej spośród nich – 2 458 podmiotów, to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 4: Przedsiębiorczość w mieście

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	Tendencja
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	2 352	2 420	2 486	2 547	wzrost
Nowo zarejestrowane w roku	200	181	155	153	
Sektor publiczny					
Ogółem	83	81	81	81	stabilna
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	44	42	42	42	
Spółki handlowe	3	3	3	3	
Sektor prywatny					
Ogółem	2 264	2 327	2 399	2 458	wzrost

⁷ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#rynek-pracy

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	Tendencja
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 886	1 940	2002	2054	
Spółki handlowe	127	130	133	138	
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	21	21	19	20	
Spółdzielnie	13	14	14	14	
Razem organizacje	62	76	77	74	wzrost
Fundacje	7	18	18	16	
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	55	58	59	58	

Dane: opracowanie własne, Bank Danych Lokalnych GUS

Na podstawie analizy danych z tabeli można stwierdzić, że na przestrzeni lat 2018-2021 dynamika przedsiębiorczości była wzrostowa. Obserwuje się stały trend w zakładaniu nowych działalności gospodarczych, w roku 2021 zarejestrowano 153 nowe podmioty. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej w gminie jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Według Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim, do największych pracodawców w powiecie bielskim należą:

- Danwood S.A.
- Unibep S.A.
- Arhelan Sp. z o.o. Sp. K.
- Suempol Sp. z o.o.
- SPZOZ w Bielsku Podlaskim
- PPHU Zajązkowscy Joanna Zajązkowska
- IKEA Industry Poland Sp. z o.o. Oddział Orla
- Energo Sp. z o.o.
- „Społem” Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Bielsku Podlaskim
- Hanbud Henryk Pruszyński
- Krex sp. z o.o.
- PDM Maksbud sp. z o.o.

Największe zatrudnienie w mieście dają takie gałęzie gospodarki, jak przemysł i budownictwo, w ramach których działają firmy o zasięgu ogólnie i ponad krajowym (m.in.: Danwood SA, Unibep S.A., Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe „Maksbud” Sp. z o.o., Suempol Sp. z o.o., Arhelan Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., Energo Sp. z o.o., Krex Sp. z o.o.).

Głównymi lokalizacjami aktywności gospodarczej, w tym zabudowy produkcyjnej (przemysł, składy i magazyny) oraz technicznej są tereny w północno-zachodniej części miasta, między linią kolejową, a drogą krajową nr 19 (Al. Józefa Piłsudskiego).

Przy wschodniej granicy miasta, między ul. Białowieską (droga wojewódzka nr 689), a ul. Maszynową wyznaczone zostały tereny inwestycyjne Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Podstrefa Bielsk Podlaski pod zabudowę techniczno-produkcyjną.

Miasto Bielsk Podlaski oferuje potencjalnym inwestorom 3 obszary w różnych częściach miasta:

- przy ul. Technicznej – 1,43 ha,
- przy ul. Wojska Polskiego – 2,3 ha,
- przy ul. Żwirki i Wigury – 1,8 ha.

W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Bielsku Podlaskim wynosiło 6 292,55 PLN, co odpowiada 104.90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce⁸.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Bielska Podlaskiego 688 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 383 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -305.⁹

Przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja zawodowa i społeczna

Analiza lokalnego rynku pracy dotyczy również osób pozostających bez pracy. Została przeprowadzona na podstawie danych o liczbie bezrobotnych i strukturze bezrobocia, udostępnianych przez Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim.

W mieście Bielsk Podlaski, podobnie jak w innych rejonach kraju, w ostatnich latach zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych, co związane jest przede wszystkim z ogólnym rozwojem gospodarczym całego kraju oraz powstawaniem nowych miejsc pracy w którym swoją rolę odgrywają również zagraniczne firmy lokalizujące w Polsce swoje zakłady i oddziały.

Na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy występuje duże przestrzenne zróżnicowanie poziomu bezrobocia; 53% pozostających bez pracy zamieszkuje miasto Bielsk Podlaski, a pozostałe 47% stanowią mieszkańcy gmin powiatu.

Z ogólnej liczby 858 zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 31 grudnia 2021 roku przez Powiatowy Urząd Pracy – 460 osób spośród wszystkich w powiecie, to osoby zamieszkałe na terenie gminy Bielsk Podlaski.

Bezrobocie w powiecie bielskim systematycznie spadało. Z 1310 osób w 2018 r. zmniejszyło się o 452 osoby, do liczby 858 w 2021 roku, to jest o 34%. Spadek dotyczył również

⁸ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#rynek-pracy

⁹ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#rynek-pracy

pozostających bez zatrudnienia mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, z 678 osób zarejestrowanych w roku 2018 – do 460 osób w roku 2021. Bezrobocie rejestrowane w mieście Bielsk Podlaski wynosiło w 2021 roku – 4,9% ogółu mieszkańców. Było to mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego w powiecie bielskim, znacznie mniej od wskaźnika dla województwa podlaskiego 7,8%, mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski – 5,8%.

Liczba osób bezrobotnych w mieście Bielsk Podlaski w wybranych latach:

w roku 2018 - 5,7% było to 678 osób,
w roku 2019 - 5%, były to 584 osoby,
w roku 2020 – 5,5% było to 653 osoby,
w roku 2021 – 4,9% było to 460 osób,

w wieku produkcyjnym zamieszkujących teren gminy i spełniających kryteria osoby bezrobotnej wg ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.¹⁰

Cechą silnie różnicującą stopień zagrożenia bezrobociem jest wiek ludności aktywnej zawodowo. W strukturze wieku osób bezrobotnych z miasta Bielsk Podlaski dominowały w roku 2021 osoby młode do 34 roku życia.

Kierunek i poziom wykształcenia w istotny sposób określa status bezrobotnego oraz jego zdolności do szybkiego reagowania na zmieniające się potrzeby rynku pracy. W warunkach tworzenia się nowoczesnego rynku pracy, szczególnie zmniejszyło się zapotrzebowanie na pracowników o niskich kwalifikacjach zawodowych, głównie z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Z danych wynika, że wśród osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim (Informacja o rynku pracy na dzień 31 grudnia 2021 roku) były grupy osób w sytuacji szczególnej na rynku pracy: osoby po 50 roku życia stanowiły 33%, zaś 12% osoby z niepełnosprawnościami.

Tabela 5: Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Sytuacja	2018	2019	2020	2021
Ogółem	678	584	653	460
	350K/228M	296K/288M	356K/297M	249 K/211 M
Bezrobotni do 25 roku życia	72	51	67	60
Długotrwale bezrobotni	260	276	331	241
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	216	177	180	139

Dane: Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim

¹⁰ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#bezrobocie-rejestrowane

Jedną z najbardziej niekorzystnych cech bezrobocia jest długi czas pozostawania bez pracy. Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, że na koniec grudnia 2021 roku dla miasta zarejestrowanych było od długiego czasu 241 osób, czyli 52% ogółu bezrobotnych. Długotrwałość pozostawania bez pracy to okres 12 miesięcy bez podjęcia zatrudnienia.

Taka sytuacja niesie ze sobą zagrożenie dla życia społecznego osób, które doświadczają ubóstwa. Brak środków do życia wynikający z długotrwałego bezrobocia przyczynia się do pojawienia bezradności wyuczonej, kiedy to osoby bezrobotne zaczynają zarówno pod względem ich emocji (przestają wierzyć w zmianę sytuacji), wiedzy (zaprzestają poszukiwania informacji dotyczących ofert pracy) i działań (nie uczestniczą w spotkaniach specjalnie dla nich zorganizowanych) nie widzieć sensu w staraniach się o pracę, we własnej aktywizacji na rynku pracy. Występuje też często niechęć do podejmowania szkoleń, udziału w kursach mających na celu przekwalifikowanie zawodowe.

Dostęp do zatrudnienia wywiera wpływ na sytuację materialną mieszkańców. Na przestrzeni lat 2018-2021 odnotowano spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z tytułu pozostawania bez pracy. W 2018 roku korzystało z pomocy społecznej niecałe 5% ogółu mieszkańców (to jest 1 231 osób w 379 rodzinach, którym przyznano decyzją świadczenie), z powodu pozostawania bez pracy. W roku 2021 korzystało z pomocy społecznej z powodu bezrobocia 261 rodzin.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy przy organizowaniu wielu programów i projektów skierowanych do grup szczególnie dotkniętych pozostawaniem bez pracy.

W ramach działań na rzecz osób bezrobotnych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim informował osoby bezrobotne, korzystające z pomocy społecznej o możliwości udziału w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, ale także o rekrutacjach do szkół zaocznych, kursach, szkoleniach, projektach kierowanych do osób niepełnosprawnych, a w razie potrzeby pomagał przy rekrutacji zainteresowanych szkoleniami. Kierował osoby bezrobotne do spółdzielni socjalnych, instytucji reintegracji społeczno-zawodowej w mieście Bielsk Podlaski oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Na terenie miasta działają 2 spółdzielnie socjalne, które łączą cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej (przedsiębiorstwo społeczne). Członkami spółdzielni socjalnej są w co najmniej w 50% osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Ustawowo celem spółdzielni jest powrót do życia społecznego i aktywności na rynku pracy jej członków. Spółdzielnia socjalna jako rodzaj spółdzielni pracy, opiera się na zasadzie osobistego świadczenia pracy przez jej członków.

Spółdzielnia Socjalna „Integracja” na terenie miasta prowadzi żłobek i przedszkole w ramach swojej działalności, zaś Spółdzielnia Socjalna „Biel-Blask” zajmuje się usługami czyszczenia, sprzątania i serwisowania maszyn specjalistycznych, serwisem maszyn rolniczych, metalurgicznych.

Działania kierowane były na rozwój infrastruktury oraz usług dla grup społecznych o szczególnych potrzebach w obszarze rynku pracy i integracji, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W odpowiedzi na potrzeby osób na rynku pracy i bezrobotnych, w latach 2018-2021 Powiatowy Urząd Pracy w partnerstwie z Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Bielsku Podlaskim zrealizował między innymi następujące projekty celowe:

- Zwiększ swoje kwalifikacje - kompleksowy program wsparcia osób pracujących,
- Kwalifikacje na start - kompleksowy program wsparcia osób niepracujących - III edycja,
- Rozwój z POWERem - kompleksowy program aktywizacji osób młodych do 30 roku życia.

W odpowiedzi na poszukiwanie rozwiązań kierowanych do grup szczególnych Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim realizował wiele programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji lokalnego rynku pracy¹¹, w tym:

- Projekt pt.: „Aktywizacja osób powyżej 30 roku życia”, współfinansowany przez Unię Europejską, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego skierowany do: osób powyżej 30 roku życia, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale bezrobotnych oraz osób o niskich kwalifikacjach,
- Program staży w placówkach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowany z rezerwy Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej,
- Projekt: Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie bielskim w postaci staży, szkoleń zawodowych, bonów na zasiedlenie, dotacji na podjęcie działalności gospodarczej
- Doświadczenie zawsze w cenie – AKTYWNI 30+,
- Projekt „Kompleksowy system rozwijania kompetencji i umiejętności osób dorosłych zgodnie z potrzebami regionalnej gospodarki
- „Staże rekrutacyjne w miejscu pracy”
- „E-doradca zawodowy” - poradnictwo zawodowe online w urzędach pracy województwa podlaskiego
- program specjalny „Wsparcie na starcie” ze specyficznymi elementami wspierającymi zatrudnienie i wiele innych.

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim działał w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy w celu poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy, rozwoju zasobów ludzkich, zwiększenia mobilności na rynku pracy oraz wzmocnienia integracji i solidarności społecznej.

Uzupełniając działalność wobec osób pozostających bez pracy - Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej subregionu bielskiego prowadził na terenie gminy Inkubator Ekonomii Społecznej, gdzie udzielano doradztwa, dotacji na założenie przedsiębiorstwa społecznego, prowadzono szkolenia.

Oferta Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej skierowana była do:

- osób bezrobotnych, defaworyzowanych na rynku pracy (m.in. osób niepełnosprawnych, korzystających z pomocy społecznej, spełniających kryteria Ustawy o zatrudnieniu socjalnym),

¹¹ <https://bielskpodlaski.praca.gov.pl/>

- lokalnych liderów – społeczników,
- stowarzyszeń, fundacji, Warsztatów Terapii Zajęciowej i innych podmiotów ekonomii społecznej (PES),
- spółdzielni socjalnych i innych przedsiębiorstw społecznych (PS).

Przyszłość miasta, w kontekście zasobów podmiotów gospodarczych i ich wzrastającej liczby, to intensyfikacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i gospodarczej.

Tendencje i prognozy sytuacji gospodarczej, obszaru przeciwdziałania bezrobociu i usług reintegracji społeczno-zawodowej:

- Na przestrzeni lat 2018-2021 dynamika przedsiębiorczości miasta Bielsk Podlaski miała charakter wzrostowy (w roku 2018 – 2 352, w roku 2021 – 2 547 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych), co wskazuje na dobre warunki lokalne i zarządzanie w sferze gospodarczej.
- Wśród prywatnych podmiotów gospodarczych dominują małe przedsiębiorstwa, z reguły rodzinne do 9 osób, ale wzrasta też liczba średnich, dobrze prosperujących firm oraz zarejestrowanych organizacji pozarządowych (z 62 w roku 2018 do 74 w roku 2021). Wiele usług w obszarze społecznym jest świadczonych przez organizacje pozarządowe i podmioty prywatne.
- Największe zatrudnienie w mieście dają takie gałęzie gospodarki, jak przemysł i budownictwo, w ramach których działają firmy o zasięgu ogólnie i ponad krajowym (m.in.: Danwood SA, Unibep S.A., Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe „Maksbud” Sp. z o.o., Suempol Sp. z o.o., Arhelan Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., Energo Sp. z o.o., Krex Sp. z o.o.)
- Należy utrzymać tendencje sprzyjające zintensyfikowanych działań gospodarczych. Wykorzystać kolejny okres finansowania z Unii Europejskiej do rozwoju infrastruktury gospodarczej, usług i Specjalnej Strefy Ekonomicznej, realizacji programów rewitalizacji.
- Na terenie miasta Bielsk Podlaski występuje niski poziom bezrobocia rejestrowanego. W roku 2021 osoby bezrobotne stanowiły 4,9% ludności w wieku produkcyjnym, czyli 460 osób. Grupa osób bezrobotnych sukcesywnie się zmniejsza.
- Wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni długotrwale, ich liczba stanowiła w roku 2021 aż 52% wśród ogółu bezrobotnych w mieście.
- Należy poszukiwać efektywnych usług reintegracji społeczno-zawodowej wobec osób z grup ryzyka na rynku pracy, w tym młodych osób pozostających bez pracy. Utrzymać współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy i instytucjami działającymi w obszarze rynku pracy, ekonomii społecznej – Warsztatami Terapii Zajęciowej i Spółdzielniami socjalnymi, organizacjami pozarządowymi, Zakładem Doskonalenia Zawodowego, Ośrodkiem Wspierania Ekonomii Społecznej. Budować partnerstwa na rzecz konkretnych celów społeczno-gospodarczych.
- Utrzymanie miejsc pracy i niskiego wskaźnika bezrobocia na terenie miasta Bielsk Podlaski jest jednym z ważnych warunków efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego.

3. Edukacja publiczna, kultura i turystyka

W roku 2021 - 5 057 mieszkańców Bielska Podlaskiego było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 2 480 kobiet oraz 2 576 mężczyzn)

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku:

- 19,6% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 3,5% wykształcenie policealne,
- 10,5% średnie ogólnokształcące,
- a 22,4% średnie zawodowe.

Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 17,9% mieszkańców Bielska Podlaskiego, gimnazjalnym 3,0%, natomiast 18,6% podstawowym ukończonym. 4,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa podlaskiego mieszkańcy Bielska Podlaskiego mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Bielsku Podlaskim największy odsetek ma wykształcenie wyższe (23,7%) oraz średnie zawodowe (21,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (24,4%) oraz średnie zawodowe (23,9%)¹².

Miasto Bielsk Podlaski, ze względu na status miasta powiatowego, posiada bardzo szeroką gamę placówek edukacyjnych. Każda z nich zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatą ofertę dydaktyczną.

W roku szkolnym 2021/2022 edukacja przedszkolna na terenie miasta Bielsk Podlaski odbywała się w 4 przedszkolach publicznych i 5 niepublicznych oraz oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych:

Przedszkolu Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim, ul. Żeromskiego 4,

1. Przedszkolu Nr 5 Krasnała Hałabały w Bielsku Podlaskim, ul. Kościuszki 16,
2. Przedszkolu Nr 7 Kubusia Puchatka w Bielsku Podlaskim, ul. Kazanowskiego 2,
3. Przedszkolu Nr 9 Leśna Polana w Bielsku Podlaskim, ul. Kazanowskiego 2a,
4. Szkole Podstawowej nr 2 im. kpt. W. Wysockiego w Bielsku Podlaskim, ul. Wysockiego 6 (oddziały przedszkolne),
5. Szkole Podstawowej nr 5 im. Szarych Szeregów w Bielsku Podlaskim, ul. Kościuszki 21 (oddział przedszkolny),
6. Przedszkolu Niepublicznym Nr 1 im. św. Młodzieńca Gabriela w Bielsku Podlaskim ul. Rejtana 24,
7. Katolickim Przedszkolu Niepublicznym „Karmelki” w Bielsku Podlaskim ul. Żwirki i Wigury 4,
8. Przedszkole Na Hołowiesku w Bielsku Podlaskim ul. Wrzosowa 16,
9. Niepublicznym Przedszkolu „Promis” w Bielsku Podlaskim ul. Kazanowskiego 24,
10. Punkcie Przedszkolnym „Kącik Malucha” w Bielsku Podlaskim, ul. Wysockiego 41.

¹² https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#edukacja-i-szkolnictwo

W roku 2021 do 40 oddziałów przedszkolnych uczęszczało 900 dzieci (425 dziewczynek oraz 475 chłopców). 19,0% mieszkańców Bielska Podlaskiego w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (18,4% wśród dziewczynek i 19,6% wśród chłopców).

Na każde dziecko objęte wychowaniem przedszkolnym w niepublicznych przedszkolach oraz punkcie przedszkolnym Miasto Bielsk Podlaski przekazywało dotację; łącznie w 2021 roku na 297 dzieci¹³.

W kontekście liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego na terenie miasta dostrzegalny jest utrzymujący się trend wzrostowy. W roku szkolnym 2018/2019 z wychowania przedszkolnego korzystało 700 dzieci¹⁴.

Wzrost liczby dzieci w przedszkolach nie wynika z większej liczby urodzeń, w demografii miasta ilość urodzeń jest stabilna, w roku 2018 przyszło na świat 214 dzieci, a w roku 2021- 215 dzieci. Korzystanie z edukacji przedszkolnej jest związane z rosnącą świadomością edukacyjną rodziców oraz zmniejszającą się liczbą bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Pobyt w przedszkolu dobrze rokuje na przyszłą edukację, wcześniejsze rozpoczęcie nauki ma wpływ na późniejsze wyniki egzaminacyjne, a także na lepszą socjalizację dzieci.

Kształcenie było też realizowane w 4 szkołach podstawowych publicznych i 1 szkole niepublicznej:

1. Szkole Podstawowej nr 2 im. kpt. Władysława Wysockiego w Bielsku Podlaskim, ul. Wysockiego 6
2. Szkole Podstawowej nr 3 z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego im. Jarosława Kostycewicza w Bielsku Podlaskim, ul. Poniatowskiego 9,
3. Szkole Podstawowej nr 4 im. Adama Mickiewicza w Bielsku Podlaskim, ul. Mickiewicza 126,
4. Szkole Podstawowej nr 5 im. Szarych Szeregów w Bielsku Podlaskim, ul. Kościuszki 21,
5. Niepublicznej Szkole Podstawowej Nr 1 św. abp. Łukasza Wojno-Jasienieckiego w Bielsku Podlaskim, ul. Rejtana 24.

Szkoły mają dobre warunki lokalowe i socjalne, posiadają wyposażone sale lekcyjne, w tym pracownie komputerowe, salę do nauki języków obcych, biblioteki szkolne.

Przy szkołach działają świetlice szkolne i środowiskowe dla dzieci i młodzieży, zapewniając opiekę dzieciom rodziców pracujących.

Tabela: 6 Funkcjonowanie szkół na terenie miasta w roku szkolnym 2021/2022

¹³ Raport o stanie gminy Bielsk Podlaski za 2021 rok

¹⁴ Raport o stanie gminy Bielsk Podlaski 2018 rok

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów wg. Systemu Informacji Oświatowej (stan na 30 września 2021 roku)	Liczba uczniów w korzystających z poradni	Liczba dzieci z niepełnosprawnością	Liczba specjalistów	Liczba miejsc w świetlicy
Szkoła Podstawowa nr 2 im.	22 w tym 4 oddziały przedszkolne	363 w tym 99 w oddziałach przedszkolnych	180	2	3 Logopeda pedagog psycholog	świetlica szkolna – 125 uczniów świetlica środowiskowa ARKA – 26
Szkoła Podstawowa nr 3 z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego	28 w tym 6 oddziałów integracyjnych	560	130	34	8 Logopeda pedagog psycholog pedagog specjalny doradca zawodowy terapeuta SI terapeuta pedagogiczny surdopedagog	świetlica szkolna - 145 uczniów świetlica środowiskowa – 39 uczniów
Szkoła Podstawowa nr 4	34	670	69	3	4 Logopeda psycholog terapeuta SI terapeuta pedagogiczny	świetlica szkolna 150 świetlica środowiskowa „Krąg przyjaźni” - 72 uczniów
Szkoła Podstawowa nr 5	17	401	61	15	7 pedagog szkolny, psycholog , logopeda, terapeuci pedagogiczni i rewalidacyjni oraz doradca zawodowy i terapeuta SI	świetlica szkolna – 75 uczniów świetlica środowiskowa „Radość i Przyjaciele” - 60 uczniów
Niepubliczna Szkoła Podstawowa Nr 1	6	37	16	1	3 logopeda, pedagog, doradca zawodowy	Wszyscy uczniowie klas I-VII objęci opieką w

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów wg. Systemu Informacji Oświatowej (stan na 30 września 2021 roku)	Liczba uczniów w korzystających z poradni	Liczba dzieci z niepełnosprawnością	Liczba specjalistów	Liczba miejsc w świetlicy
						świetlice szkolnej.
Razem:	107	2 031	456	55	25 ¹⁵	

Dane: Opracowanie własne, szkoły podstawowe z terenu miasta

W roku szkolnym 2021/22 nauką objętych było 2031 dzieci w wieku szkoły podstawowej. W latach poprzednich, w tym np. w roku szkolnym 2018/2019 było to 1883 uczniów. Liczba dzieci kształcących się w mieście wzrosła o 7%.

Uczniom, którzy są laureatami konkursów przedmiotowych, zgodnie z Uchwałą Nr VIII/65/15 Rady Miasta Bielsk Podlaski z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie zasad udzielania stypendiów im. Jana Pawła II samorządu miasta Bielsk Podlaski wypłacane jest stypendium za wyniki i osiągnięcia w nauce. W roku szkolnym 2017/2018 stypendium wypłacono 26 uczniom, w roku szkolnym 2021/2022— 8 uczniom.

W latach 2018 - 2021 realizowano uczniom pomoc materialną o charakterze socjalnym w postaci posiłków: od 400 w roku 2018 do 205 w roku 2021¹⁶ (w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”, realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim).

W latach 2018 - 2021 wypłacono średnio 85 uczniom stypendia szkolne o charakterze socjalnym oraz zasiłki szkolne. Uczniowie otrzymywali też wsparcie w ramach programu „Zdalna nauka” - wypożyczono im niezbędne laptopy.

W dwóch bielskich szkołach podstawowych istnieje możliwość nauki języków mniejszości narodowych - języka białoruskiego i ukraińskiego oraz kultywowania tradycji tych mniejszości.

Na terenie miasta funkcjonowało w roku szkolnym 2021/2022 osiem szkół ponadpodstawowych, 6 publicznych oraz 2 niepubliczne.

- I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Bielsku Podlaskim,
- II Liceum Ogólnokształcące im. Bronisława Taraszkiewicza w Bielsku Podlaskim,
- Zespół Szkół Nr 1 im. Marszałka J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim,
- Zespół Szkół Nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim,
- Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Bielsku Podlaskim (niepubliczna)

¹⁵ Liczba specjalistów może być mniejsza, gdyż część osób pracuje w więcej niż 1 placówce

¹⁶ Raport o stanie gminy za rok 2019, 2020, 2021

- Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Bielsku Podlaskim
- Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia,
- Policealne Studium Ikonograficzne (niepubliczna)

Łącznie w szkołach ponadpodstawowych kształciło się w roku szkolnym 2021/2022 – 1726 uczniów, najwięcej w I LO – 306 uczniów, najmniej w Studium Ikonograficznym – 14.

W latach 2018-2021 dzieci i młodzież uczestniczyły w zajęciach dodatkowych organizowanych w placówkach szkolnych w ramach kół zainteresowań: przedmiotowych, artystycznych, informatycznych, zajęciach rozwijających umiejętności uczenia się.

Dla dzieci wymagających pomocy w bielskich szkołach i przedszkolach organizowane są zajęcia specjalistyczne. Stanowią one konkretną formę pomocy psychologiczno—pedagogicznej, udzielaną uczniom odpowiednio do dokonanego rozpoznania ich potrzeb i możliwości rozwojowych oraz edukacyjnych. Świadczyło je 25 specjalistów.

Po dokonaniu diagnozy i rozeznaniu potrzeb uczniów placówki edukacyjne organizowały zajęcia mające na celu zwiększenie szans edukacyjnych uczniów zdolnych i mających problemy: wyrównawcze, logopedyczne, zajęcia socjoterapeutyczne w ramach świetlicy środowiskowej, indywidualne zajęcia terapii sensorycznej, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalne, zajęcia sportowe, koło muzyczne, plastyczne, matematyczne, przyrodnicze i polonistyczne

Obok podstawowych zadań edukacyjnych szkoły wypełniały też funkcje opiekuńcze oraz zapewniały aktywność fizyczną i rekreację na placach zabaw i boiskach. Ponadto:

- realizowały programy profilaktyczne (warsztaty dla uczniów, konkursy, wystawy prac, inscenizacje),
- prowadziły pedagogizację rodziców,
- uczestniczyły w zawodach sportowych na szczeblu wojewódzkim i powiatowym,
- aktywnie brały udział w konkursach przedmiotowych i artystycznych osiągając sukcesy,
- prowadziły współpracę z : Filharmonią Białostocką, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Bielsku Podlaskim, Powiatową Strażą Pożarną, Policją,
- prowadziły współpracę ze środowiskiem organizując festyny, wydarzenia,
- organizowały wycieczki, wyjazdy na basen, na lodowisko, do teatru, do kina.

W latach 2018 - 2021 w szkołach podstawowych na terenie miasta realizowano między innymi programy:

- „Umiem pływać” - Ogólnopolski Program Powszechnej Nauki Pływania,
- „Trzymaj formę” - program prozdrowotny,
- „Bieg po zdrowie” - program antytytoniowej edukacji zdrowotnej,
- „Szkolny Klub Sportowy” - ogólnopolski program upowszechniania sportu wśród dzieci i młodzieży,
- „Moje dziecko idzie do szkoły” - Program Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,
- „Bezpieczeństwo uczniów w sieci” - projekt profilaktyczny,
- „Program edukacji antytytoniowej i antyalkoholowej”,

- „Prawa i wolności człowieka w sytuacjach życia codziennego”,
- „Zdrowo jem, więcej wiem” - Ogólnopolski Projekt Edukacji Prozdrowotnej,
- „Działaj, zanim będzie za późno” - program profilaktyczny,
- „Światowy Dzień bez tytoniu”- program edukacji antytytoniowej,
- „Moje zdrowie. Wiem, co jem” - program edukacyjno-profilaktyczny,
- W kręgu praw i wolności (projekty: wolności i prawa w Konstytucji RP, działalność Rzecznika Praw Dziecka, czynniki wpływające na poczucie bezpieczeństwa, nieletni wobec prawa),
- „WF z AWF – Aktywny powrót uczniów do szkoły po Pandemii” – Program Ministerstwa Edukacji i Nauki,
- „Czyste powietrze wokół nas” - program edukacyjny dla przedszkolaków,
- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa - projekt czytelniczy,
- „Wzmacnianie bezpieczeństwa wśród uczniów” - program profilaktyczny,
- „Tydzień profilaktyki chorób zakaźnych” - program profilaktyczny,
- „Działaj, póki nie jest za późno”,
- „Program z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej- zajęcia dodatkowe”,
- Ogólnopolską Kampanię Społeczną „By powstał dom trzeba wiele troski. Nie pozwól mu się rozsypać” i inne.

Miasto realizowało też zadania oświatowe, nawiązując współpracę z uczelniami wyższymi. Dzięki umowie zawartej z Politechniką Białostocką około 300 uczniów klas IV-VI szkół podstawowych brało udział w zajęciach organizowanych w ramach inicjatywy Politechnika Białostocka - Bielski Uniwersytet Dzieciocy.

Ponadto od 2018 roku w ramach Działania 3.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 zawarło z Politechniką Białostocka umowę dotyczącą realizacji projektu „Podlaska Akademia Młodego Inżyniera — Cykl szkoleniowy dla uczniów klas VII i VIII”. Głównym celem projektu było rozbudzenie w młodzieży ciekawości, potrzeby rozwijania zainteresowań i zachęty do pogłębiania wiedzy, a w konsekwencji podjęcia edukacji na poziomie wyższym.

Nauczyciele kształtowali wśród młodzieży postawy charytatywne i propagowali ideę wolontariatu między innymi poprzez:

- Klub wolontariatu,
- Ogólnopolską akcję „Szkoła pamięta” - pielęgnowanie pamięci o bohaterach naszej wolności
- „I Ty możesz zostać Świętym Mikołajem”,
- „Bożonarodzeniowy dar serca”,
- „Pola nadziei” – akcja mająca na celu wsparcie Domowego Hospicjum dla Dzieci,
- Jałmużna Wielkopostna „Nadszedł Czas Miłosierdzia” – akcja Caritas,
- „Dla pokoju łączymy się z Ukrainą”,
- Ogólnopolską akcję „Sprzątamy dla Polski”
- Aktywacja – Integracja i inne.

W celu udostępniania usług pomocowych w szkołach, nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje w ramach studiów podyplomowych i certyfikowanych szkoleń.

W placówkach funkcjonowały Rady Rodziców, organizowano warsztaty edukacyjne i spotkania dla rodziców, indywidualne konsultacje rodziców z wychowawcami, nauczycielami przedmiotów, specjalistami, „Dni otwarte”, spotkania zespołów nauczycieli i specjalistów z udziałem rodziców uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, na których dokonano wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania tych uczniów czy opracowywano Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET).

We współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim w ramach projektu „Rodzina – bezpieczny dom” upowszechniano korzystanie z poradnictwa prawnego, mediacyjnego, dietetycznego.

W ramach realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii prowadzona była profilaktyka uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia.

Bazę oświatową uzupełniają znajdujące się przy placówkach szkolnych zespoły boisk do gry m.in. w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę czy siatkówkę, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy miasta.

Na terenie miasta działało też Stowarzyszenie Bielski Uniwersytet Trzeciego Wieku, wspierane przez miasto Bielsk Podlaski i powiat bielski. Celem Uniwersytetu Trzeciego Wieku jest:

- prowadzenie edukacji w różnych dziedzinach nauk, a w szczególności w zakresie profilaktyki zdrowia, nauk humanistycznych, kultury i sztuki, nauk społecznych i ekonomicznych, technicznych,
- aktywizacja społeczna osób starszych poprzez uczestnictwo w różnych formach życia społecznego,
- propagowanie i popieranie różnorodnych form aktywności intelektualnej, psychicznej i fizycznej adekwatnie do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań członków,
- inspirowanie wszelkich działań na rzecz środowiska ludzi starszych, w tym również osób niepełnosprawnych,
- prezentowanie dorobku kulturalno-społecznego, prowadzenie działalności turystycznej oraz organizowanie spotkań ze znanymi osobami zasłużonymi dla regionu i Polski

Słuchaczem Uniwersytetu Trzeciego Wieku może zostać każdy, kto ukończył 50 rok życia.

Tendencje i prognozy zmian obszaru edukacji:

- W latach 2018 - 2021 nastąpił 7% wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych oraz w przedszkolach na terenie miasta. Rozwinęła się oferta szkół ponadpodstawowych.
- Niezbędne jest utrzymanie i rozwój zajęć pozalekcyjnych, usług prowadzonych przez placówki edukacyjne, gdyż gwarantuje to wyrównywanie szans rozwojowych oraz aktywny sposób spędzania czasu, alternatywny wobec cyfrowych wzorców.
- Należy nadal wspierać szkoły i przedszkola w rozwoju infrastruktury, w tym rozbudowie, doposażeniu sal w pomoce dydaktyczne, rozwoju pomieszczeń specjalistycznych, miejsc rekreacji i boisk.
- Z obserwacji pedagogicznej i osiągnięć edukacyjnych uczniów zauważalny jest wzrost liczby uczniów z dysfunkcjami, niepełnosprawnościami, co powinno być wskazaniem do

utrzymania specjalistów do usług w obszarze edukacji, wsparcia rodziny.

Wśród niezbędnych usług dla dzieci, młodzieży i rodzin placówki edukacyjne wskazują:

- poradnictwo lekarza psychiatri dziecięcego,
 - wzrost dostępności do diagnozy i terapii uczniów mających problemy ze zdrowiem psychicznym,
 - treningi umiejętności społecznych,
 - zajęcia terapeutyczne, dogoterapia, muzykoterapia, Neuroflow.
 - grupy wsparcia dla rodziców,
 - systemowe wsparcie rodzin.
- Konieczne jest organizowanie działań promujących postawy prozdrowotne, akceptację i tolerancję oraz kontynuowanie programów skierowanych na bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne uczniów, w tym w Internecie w celu minimalizacji zachowań przemocy i agresji.
- Warto kontynuować i wspierać edukację permanentną, realizowaną między innymi przez Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku na rzecz seniorów.

Kultura, kultura fizyczna

Istotnym czynnikiem warunkującym aktywność kulturową mieszkańców są dobrze funkcjonujące instytucje kultury, grupy aktywnych liderów, zespoły oraz zaangażowany w ten obszar samorząd, reprezentowany przez jednostki organizacyjne. Na terenie miasta Bielsk Podlaski funkcjonuje Bielski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna.

Dom Kultury realizował swoją misję w oparciu o podstawowe zadania statutowe poprzez: organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej w zakresie upowszechniania kultury, działania skierowane na rozwijanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców Bielska Podlaskiego oraz promocję działań kulturalnych.

Prowadził wielokierunkową działalność w zakresie:

- edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
- tworzenia warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- upowszechniania sztuki oraz popularyzacji wiedzy o sztuce,
- promowania działalności artystycznej w kraju i za granicą,
- tworzenia warunków do rozwoju różnych aktywności, w tym: kulturalnej, artystycznej, hobbystycznej, rekreacyjno-ruchowej, turystycznej, społecznej, ekologicznej oraz edukacji w tym zakresie,
- prowadzenia działalności kinowej.

Do zadań Domu Kultury należało w szczególności:

- organizowanie wydarzeń kulturalnych o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym,
- budowanie tożsamości kulturowej mieszkańców miasta,
- prowadzenie edukacji kulturalnej i artystycznej, szczególnie wśród dzieci i młodzieży,
- tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych,
- organizowanie konkursów w różnych dziedzinach sztuki,

- organizowanie wystaw, spektakli, projekcji filmowych, koncertów, przeglądów i festiwali,
- prowadzenie zespołów, pracowni, klubów, kół zainteresowań różnych grup społecznych i zawodowych,
- udzielanie pomocy przy realizacji przedsięwzięć kulturalnych stowarzyszeniom kulturalnym i innym podmiotom, w celu lepszego zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców miasta i poszerzenia oferty kulturalnej,
- dokumentowanie i archiwizowanie prowadzonej działalności kulturalnej,
- prowadzenie współpracy kulturalnej z zagranicą, zwłaszcza z miastami partnerskimi,
- wspieranie, organizowanie oraz promocja amatorskiego ruchu artystycznego.

Bielski Dom Kultury przy realizacji zadań statutowych współpracował ze stowarzyszeniami, towarzystwami, fundacjami, organami władz publicznych i innymi podmiotami zajmującymi się działalnością kulturalną.

W latach 2018-2021 Bielski Dom Kultury realizował wiele usług społecznych skierowanych do wszystkich grup wiekowych.

a) Do dzieci:

- zespoły i koła zainteresowań – Studio Piosenki Fart zajęcia w zespole „Karuzela” oraz zajęcia indywidualne, Zespół Pieśni i Tańca „Ranok”, Zespół Teatralny „Antrakt”, Dziecięca Grupa Teatralno-Recytatorska, koło plastyczne „Artyhome”, koło fotograficzne „Migaffka”.
- zajęcia - zajęcia tańca nowoczesnego, zajęcia ruchowe i ruchowo taneczne z wykorzystaniem technik sensorycznych, zajęcia z programowania i robotyki, zajęcia arteterapii, zajęcia gry na instrumentach (gitara, mandolina),
- warsztaty - plastyczne, artystyczne na feriiach zimowych oraz w czasie wakacji, projekcje filmowe „Kino w Twoim Mieście”.

b) Do młodzieży:

- zespoły i koła zainteresowań - Studio Piosenki Fart - Zespół „FART”, Zespół „FARCIK” oraz zajęcia indywidualne; Zespół Pieśni i Tańca „Ranok”, Zespół Teatralny „Antrakt”, koło plastyczne „Artyhome”, koło fotograficzne „Migaffka”, koło dziennikarskie, koło poetyckie.
- zajęcia - zajęcia tańca nowoczesnego, zajęcia gry na instrumentach (gitara, mandolina),
- warsztaty - plastyczne, filmowe, fotograficzne, dubbingowe w ciągu roku, warsztaty artystyczne na feriiach zimowych oraz w czasie wakacji, cykl spotkań podróżniczych „Kawa czy Herbata”, projekcje filmowe w ramach „Kina w Twoim Mieście” projekcje filmowe dyskusyjnego Klubu Filmowego, cykl koncertów „Rock dla Polski”.

c) Do dorosłych:

- zespoły i koła zainteresowań – Zespół Białoruskiej Pieśni Ludowej „Małanka”, Chór Polskiej Pieśni Narodowej, Męski Zespół „Kuranty”, Chór Pieśni i Tańca „Wasiloczki”, Studio Piosenki „Fart” – „Sekcja DO”, koło plastyczne pracowni „Atelier”, koło szachowe, koło brydżowe,
- zajęcia – zajęcia tańca latinosolo, salsa dla pań, zajęcia tańca towarzyskiego.
- warsztaty plastyczne, filmowe, fotograficzne, dubbingowe w ciągu roku, warsztaty artystyczne na feriiach zimowych oraz w czasie wakacji, cykl spotkań podróżniczych

„Kawa czy Herbata”, projekcje filmowe w ramach „Kina w Twoim Mieście”, projekcje filmowe dyskusyjnego Klubu Filmowego, cykl koncertów „Rock dla Polski”

d) Do seniorów:

- zespoły i koła zainteresowań – Chór Pieśni i Tańca „Wasiloczki”, Chór Polskiej Pieśni Narodowej, Męski Zespół „Kuranty”, Teatr Seniora „Retro”, Teatr Poezji i Ruchu, koło szachowe, koło brydżowe, koło plastyczne dla dorosłych „Atelier”, koło poetyckie,
- zajęcia – zajęcia ruchowo-rekreacyjne dla pań 50 +,
- warsztaty plastyczne, kulinarne, kosmetyczne, dubbingowe.

e) Do rodzin z dziećmi:

- klub czytelniczy – „Rodzinne czytanie” – oprócz wspólnego czytania w ramach klubu odbywają się również zajęcia plastyczne, muzyczne, taneczne, arteterapeutyczne, ruchowe z elementami sensoryki, kulinarne,
- warsztaty organizowane przez pracownię plastyczną w ciągu całego roku.

W 2021 roku Bielski Dom Kultury wprowadził nowe formy działań edukacyjnych:

- Grupa taneczna „Tańczące brzdące”,
- Dziecięco-młodzieżowa grupa taneczna,
- „Orkiestra psychosymfoniczna”,
- Lekcje gry na instrumentach,
- Szachowy Klub Seniora,
- Dyskusyjny Klub Filmowy „Znicz”,

Każdego roku w Bielskim Domu Kultury odbywa się wiele imprez upowszechniających różne formy teatralne i literackie: konkursy recytatorskie, spotkania, przeglądy, warsztaty, spektakle teatralne, spotkania autorskie. Swą działalność prowadziły też zespoły teatralne i grupy literackie.

Mimo obostrzeń związanych z epidemią koronawirusa w roku 2021 Bielski Dom Kultury był organizatorem i współorganizatorem około 350 działań artystycznych: festiwali, przeglądów, koncertów, festynów, wystaw, spotkań, konkursów, seansów filmowych, pokazów teatralnych, warsztatów i innych form (z tego udostępnionych online: 50).

Kolejną instytucją, która realizuje zadania własne gminy w dziedzinie prowadzenia działalności kulturalnej jest Miejska Biblioteka Publiczna w Bielsku Podlaskim.

Biblioteka stara się być miejscem odwiedzanym przez czytelników młodszych i starszych, zapewniając miejsce do czytania, korzystanie z materiałów. Dostęp do Biblioteki jest przystosowany dla czytelnika niepełnosprawnego. Miejska Biblioteka Publiczna w Bielsku Podlaskim dysponuje wystarczającą, na potrzeby własne, powierzchnią użytkową.

Biblioteka stale uzupełnia księgozbiór. W latach 2018-2021 Biblioteka zrealizowała dodatkowe działania w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych.

W 2021 roku Biblioteka pozyskała ogółem 3 029 woluminów w tym: 1 829 woluminów zakupiono ze środków samorządowych, 758 woluminów z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 442 woluminy to inne wpływy (dary, zwrot za zagubione).

Większość zakupionych książek stanowi literatura piękna dla dzieci i dorosłych. Biblioteka pozyskała również dary wydawnicze.

Od roku 2021 korzystano ze sprzętu i innych elementów wyposażenia pozyskanych w ramach Programu Wieloletniego Kultura+ Priorytet „Biblioteka+ Infrastruktura Bibliotek” - sprzętu elektronicznego (komputery) i wyposażenia (meble, regały, stoliki, krzesła). W ramach Budżetu Obywatelskiego „Bez progów i barier – biblioteka dostępna dla niepełnosprawnych” zakupiono też specjalistyczny sprzęt dla osób słabowidzących i niewidomych.

Tabela 7: Statystyka Miejskiej Biblioteki Publicznej

Rok	Liczba wypożyczeń ogółem	Liczba odwiedzin ogółem	Liczba woluminów
2018	56 476	2 901	85 604
2019	63 760	3 197	86 901
2020	47 902	2 696	87 679
2021	59 505	2 732	87 800

Dane: Opracowanie własne, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Księgozbiór Miejskiej Biblioteki Publicznej to także zbiory specjalne audiowizualne 1 198 sztuk, w tym: Oddział dla Dzieci i Młodzieży 279 sztuk, Wypożyczalnia dla Dorosłych 919 sztuk. W zbiorach biblioteki znajdują się również wydawnictwa obcojęzyczne w języku rosyjskim, białoruskim, ukraińskim oraz angielskim, ponadto 4 tytuły czasopism obcojęzycznych: trzy w języku białoruskim (Niwa, Czasopis, Bielski Hostinec), jeden w języku ukraińskim (Nad Buhom i Narwoju).

Wśród zbiorów specjalnych są m.in. encyklopedie multimedialne Polskie Wydawnictwo Naukowe, programy, gry komputerowe i gry na Play Station dla dzieci (57 sztuk). Biblioteka posiada 1 141 audiobooków, w tym 222 dla dzieci.

Dostrzegając potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych oraz mających trudności z chodzeniem, Miejska Biblioteka Publiczna realizowała usługę „Książka na telefon”, polegającą na dostarczaniu zamówionych pozycji książkowych bezpośrednio do domu czytelnika. Z tej formy działalności biblioteki korzystali seniorzy i osoby z niepełnosprawnością. Oferta została

wzbogacona o zakup audiobooków, które są sukcesywnie uzupełniane. Dla czytelników słabowidzących gromadzone są książki z dużą czcionką.

Wśród stałych usług i wydarzeń Biblioteka prowadziła dla:

- dzieci - Akademię Malucha "Bąbelkowo" / warsztaty aktywności dla dzieci od 2 roku życia,
- młodzieży - lekcje biblioteczne / specjalistyczne usługi nabywania kompetencji wyszukiwania informacji dla użytkowników biblioteki, spotkania dot. bezpieczeństwa przy współpracy z Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim / poradnictwo,
- dorosłych - Dyskusyjny Klub Książki / zajęcia kulturalne promujące czytelnictwo, gimnastykę słowiańską / gimnastykę,
- rodzin z dziećmi - Kreatywne soboty w bibliotece / rodzinne zajęcia kulturalno-plastyczne,
- seniorów - wykłady dla Koła Diabetyków / poradnictwo w zakresie profilaktyki zdrowotnej, warsztaty rękodzieła dla seniorów / warsztaty artystyczne, spotkania dot. bezpieczeństwa przy współpracy z Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim / doradztwo.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bielsku Podlaskim zarządza na terenie miasta Bielsk Podlaski zasobami turystyczno-sportowymi, w tym:

- kompleksem boisk piłki nożnej (trzy boiska),
- boiskiem z urządzeniami lekkoatletycznymi,
- skateparkiem,
- pawilonem sportowym,
- domem wycieczkowym,
- 5 domkami kempingowymi,
- boiskiem do piłki siatkowej plażowej.

Od 2021 roku Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji przyjął w administrowanie place zabaw i place rekreacyjno-sportowe wraz z wyposażeniem:

- plac zabaw z siłownią na terenie Parku Królowej Heleny przy ulicy Kopernika,
- plac zabaw przy ulicy Kazanowskiego,
- plac zabaw z elementami siłowni i boisko do siatkówki plażowej przy ulicy Rejtana.

Zadaniem Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji jest realizacja i propagowanie sportu, masowej kultury fizycznej przy ścisłym współdziałaniu z organizacjami kultury fizycznej i szkołami,

Z obiektów Ośrodka korzystają grupy młodzieżowe, seniorzy Bielski Klub Sportowy TUR i Gminny Klub Piłkarski Orla oraz niektóre zakłady pracy jak: DANWOOD, UNIBEP, Straż Pożarna, Policja, Urząd Miasta Bielsk Podlaski, Starostwo Powiatowe, itp. W dniach wolnych od pracy na obiektach odbywają się imprezy sportowe, a w okresie ferii zimowych uruchomiany jest tor do uprawiania biegów narciarskich na boisku głównym.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji prowadzi:

- dla społeczności lokalnych - regionalne spacery edukacyjne / zajęcia kulturalne,
- dla dzieci: zajęcia sportowe w różnych grupach wiekowych w trzech dyscyplinach sportu (piłka nożna, koszykówka i siatkówka),
- dla młodzieży: zajęcia sportowe w różnych grupach wiekowych w trzech dyscyplinach sportu (piłka nożna, koszykówka i siatkówka).

Pływalnia Miejska WODNIK w Bielsku Podlaskim prowadzi działalność gospodarczą związaną z utrzymaniem i eksploatacją krytej pływalni. Ogólnodostępność usług świadczonych przez Pływalnię poprzez system wejściówek, poziom cen sprzyja realizacji zadań statutowych w postaci upowszechniania pływania wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych, a także stworzeniu odpowiednich warunków do aktywnego udziału w sekcjach i szkołkach pływackich oraz prowadzenia zajęć z zakresu rehabilitacji wodnej.

Do dyspozycji użytkowników są:

- basen sportowy z podświetlaną taflą wody (6 torów o długości 25 m każdy),
- basen rekreacyjny z podświetlaną taflą wody wyposażony w kurtynę wodną, gejzery, bicze wodne,
- zjeżdżalnia o długości 100 metrów bieżących,
- wanna z hydromasażem 8 osobowa,
- sauny (sucha, mokra i infrared z koloroterapią),
- kawiarnia (lokal wynajmowany podmiotom prywatnym).

Pływalnia jest obiektem w pełni przystosowanym do obsługi osób niepełnosprawnych. Posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych, ciąg szatniowy, natryski oraz toalety umożliwiające bezproblemowe korzystanie przez osoby z upośledzeniem ruchowym. W budynku funkcjonuje również winda dla osób niepełnosprawnych, dzięki której osoby takie mogą korzystać z pomieszczeń na piętrze budynku. Ponadto pływalnia dysponuje salą konferencyjną, w której mogą być i są prowadzone szkolenia.

W latach 2018-2021 z pływalni korzystały grupy zorganizowane takie jak:

- dzieci i młodzież z przedszkoli, szkół podstawowych miasta Bielsk Podlaski i gminy Bielsk Podlaski, Orla , Boćki, Wyszki i Brańsk oraz młodzież z Miejskiego Klubu Pływackiego „Wodnik”,
- dorośli z Podlaskiej Brygady Obrony Terytorialnej oraz indywidualne osoby dorosłe z terenu miasta i okolic,
- osoby niepełnosprawne wraz z opiekunami: Szkoła Specjalna w Bielsku Podlaskim oraz członkowie Stowarzyszenia Rodziców Osób Niepełnosprawnych Lazur Nadziei,
- seniorzy: Brański Klub Seniora, Dzienny Dom Opieki Seniorów przy Parafii Opatrzności Bożej w Bielsku Podlaskim, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Bielsku Podlaskim oraz Klub Seniora Drohiczyn,
- Społeczności lokalne: Koszykarski Klub Sportowy „Tur Basket”, Stowarzyszenie Artystyczne „Skowronki”, Stowarzyszenie Caritas, Stowarzyszenie Amazonki, Bielskie Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Pływalnia Miejska WODNIK prowadzi różnego rodzaju zajęcia w wodzie:

- naukę pływania,
- doskonalenie pływania,
- zajęcia indywidualne oraz grupowe dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- aerobik wodny.

Dodatkowo na terenie miasta Bielsk Podlaski w obszarze sportu działał aktywnie w latach 2018 – 2021 Bielski Klub Sportowy Tur Bielsk Podlaski, świadcząc usługi dla mieszkańców Miasta Bielsk Podlaski.

Tabela 8: Aktywności Bielskiego Klubu Sportowego TUR

Lp.	Grupa docelowa	Usługa społeczna	Obszar usługi
1.	Dzieci Młodzież	Organizacja nieodpłatnych pozalekcyjnych zajęć sportowych o profilu piłka nożna w formie treningów oraz udziału w oficjalnych rozgrywkach młodzieżowych organizowanych przez Podlaski Związek Piłki Nożnej	Promocja kultury fizycznej, aktywności oraz współzawodnictwa sportowego wśród dzieci i młodzieży
2.	Dzieci Młodzież Dorośli Seniorzy	Nieodpłatne uczestnictwo publiczności w meczach drużyny piłkarskiej BKS Tur w oficjalnych rozgrywkach Podlaskiego Związku Piłki Nożnej	Promocja kultury fizycznej, integracja społeczności lokalnej

Dane: Informacje od Klubu

Inna z aktywnych sportowo organizacji: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” w Bielsku Podlaskim rokrocznie organizuje Zawody Sportowe - Spartakiada Osób Niepełnosprawnych Powiatu Bielskiego, w której uczestniczy średnio około 90 osób.

„Małe Marzenia” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia w latach 2019-2021 świadczyło na rzecz dzieci i młodzieży usługi polegające na cyklicznym organizowaniu podopiecznym zajęć z hipoterapii i jazdy konnej.

Bielsk Podlaski to miasto położone w północno-wschodniej części Polski, w pobliżu Puszczy Białowieskiej, charakteryzuje się dobrym skomunikowaniem, walorami przyrodniczymi oraz unikalnym dziedzictwem historycznym i kulturowym.

Istotną rolę pod względem atrakcyjności turystycznej miasta odgrywa infrastruktura, tj. baza noclegowa i gastronomiczna oraz sieć komunikacyjna, ale także dostęp do terenów wypoczynkowych i rekreacyjnych, szlaki turystyczne oraz obiekty sportowe.

Głównym obiektem hotelowym działającym na terenie miasta jest Hotel UNIBUS. Baza noclegowa uzupełniona jest przez pozostałe obiekty noclegowe funkcjonujące na terenie miasta.

Bielsk Podlaski jest również regionalnym centrum komunikacyjnym, prowadzi przez miasto międzynarodowy szlak Via Carpatia oraz kilka szlaków turystycznych. Jednym z nich jest Szlak Jagielloński prowadzący z Krakowa do Wilna, którym podróżowały orszaki królewskie.

Na obszarze miasta zlokalizowanych jest również 10 pomników przyrody. Istotny element przyrodniczy miasta stanowią również parki miejskie zlokalizowane w centralnym obszarze miasta. Jest to Park Królowej Heleny, Park Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski oraz Skwer im. Izabeli Branickiej. Ponadto, w ramach projektu pn. „Zagospodarowanie i rozwój terenów zieleni w Bielsku Podlaskim” zagospodarowano cztery nowe tereny zieleni zlokalizowane przy ul. Jagiellońskiej, ul. Sosnowej, ul. Studziwodzkiej/Strzelniczej oraz przy ul. Reja.

Miasto Bielsk Podlaski należy do najstarszych miast Podlasia, posadowione zostało w XII wieku na pograniczu wpływów Słowian Wschodu i Zachodu. Wpływy te mają odzwierciedlenie w strukturze narodowościowej, kulturowej i religijnej miasta, które współistnieją i wzajemnie się uzupełniają, co wyróżnia je wśród innych miast w Polsce. Liczną grupę mieszkańców miasta stanowią mniejszości narodowe – białoruska i ukraińska, których aktywność społeczna przejawia się w inicjowaniu i włączaniu się w oddolne inicjatywy na rzecz rozwoju lokalnego, czy też promowania i kultywowania lokalnej kultury.

Obok siebie współistnieją w mieście wyznania chrześcijańskie: prawosławie, katolicyzm i protestantyzm, co odzwierciedla się także w architekturze sakralnej, zabytkowej, będącej atrakcją turystyczną.

Wśród najważniejszych zabytków znajdują się:

- grodzisko średniowieczne (XIII w.) zwane Górą Zamkową bądź Łysą Górką,
- teren części miasta, 1240 - XIX,
- zespół kościoła parafii p.w. Narodzenia NMP i św. Mikołaja, ul. Kościelna:
 - - kościół,
 - - cmentarz przykościelny,
 - - dzwonnica,
 - - plebania drewniana
- zespół klasztorny karmelitów, ul. Żwirki i Wigury:
 - - kościół p.w. Matki Boskiej z Góry Karmel,
 - - klasztor,
 - - oficyna,
 - - ogrodzenie z basztami i bramą,
 - - kapliczka,
- cerkiew prawosławna p.w. św. Michała, ul. Mickiewicza,,
- cerkiew prawosławna p.w. Narodzenia NMP, ul. Jagiellońska,
- cerkiew greko-katolicka p.w. św. Jerzego, obecnie prawosławna p.w. Zmartwychwstania Pańskiego, ul. Traugutta,
- zespół cmentarny, ul. Wojska Polskiego / Słowackiego,
 - - cmentarz rzymsko-katolicki i cmentarz prawosławny,
 - - kaplica cmentarna p.w. św. Wincentego a Paulo,
 - - cerkiew prawosławna cmentarna p.w. św. Trójcy,
- cmentarz wojenny z I wojny światowej, ul. Białowieska,
- ratusz, ul. Mickiewicza,
- zajazd, obecnie dom mieszkalny, ul. Sienkiewicza,

- Dwór Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego, ul. Hołowieska,
- dom, ul. Białowieska,
- dom, ul. Dubicze,
- dom, ul. Kościelna,
- dom, ul. 3 Maja.

Na terenie miasta Bielsk Podlaski znajduje się:

- Muzeum Obojga Narodów w Bielsku Podlaskim, Oddział Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, posiada zbiory dokumentujące bogatą historię Bielska Podlaskiego w kolekcjach pocztówek i fotografii prezentujących miasto i jego mieszkańców na przestrzeni XX wieku
- Muzeum Martyrologii, które zlokalizowane zostało w budynku, w którym podczas okupacji hitlerowskiej w latach 1941 – 1944 mieściła się siedziba miejscowego gestapo oraz więzienie śledcze.
- Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach, muzeum-skansen o etnograficzno-historycznym charakterze.

Tendencje i prognozy zmian w obszarze edukacji, kultury, kultury fizycznej i turystyki:

- Poziom dostępności infrastruktury, aktywności instytucji kultury i sportu na przestrzeni lat 2018 - 2021 znacznie się rozwinął, powstały nowe instytucje, grupy nieformalne, wyremontowano miejsca spotkań - rekreacji, placów zabaw.
- Pozyskiwano środki na inwestycje w obszarze kultury i aktywności mieszkańców, realizowano szereg działań programu rewitalizacji, pozyskiwano środki zewnętrzne krajowe i z Europejskiego Funduszu Społecznego na dodatkowe usługi w mieście.
- Samorząd miasta Bielsk Podlaski dostrzega wyraźną potrzebę wydarzeń kulturalnych i sportowych, na których mieszkańcy mogliby zrelaksować się i odetchnąć, stąd ciągły rozwój miejsc i zajęć.
- Samorząd oraz instytucje kultury, sportu, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe starały się odpowiadać na potrzeby wszystkich grup społecznych, rozwijając swoją działalność stałą i dodatkową.
- Główne potrzeby w dziedzinie kultury i sportu wiążą się z finansowaniem działań kulturalnych - zajęcia, warsztaty, imprezy kulturalne, sportowe i turystyczne.
- Oferta kulturalna, sportowa i turystyczna powinna być stale wzbogacana, żeby zainteresowała i dotarła do jak najszerszego grona odbiorców - mieszkańców i turystów.
- Należy kontynuować prowadzenie elektronicznego dostępu do Biblioteki (dostęp do konta bibliotecznego za pośrednictwem Internetu, przeszukiwanie zawartości katalogów wszystkich bibliotek jednocześnie, elektroniczną obsługę wypożyczeń, docieranie z ebookami i ofertą kultury do różnych grup wiekowych, w tym seniorów i osób zależnych, ich opiekunów).

4. Promocja i ochrona zdrowia

W zakresie ochrony zdrowia mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski korzystali w latach 2018-2021 z infrastruktury i usług oferowanych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.

Podstawowa, publiczna opieka zdrowotna w mieście zabezpieczona jest przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Jest to placówka 9 oddziałowa, w ramach, której funkcjonuje 17 poradni specjalistycznych, w tym: Poradnia Alergologiczna, Poradnia Kardiologiczna, Poradnia Preluksacyjna, Poradnia Urazowo-Ortopedyczna, Poradnia Chirurgiczna, Poradnia Chorób Zakaźnych, Poradnia Reumatologiczna, Poradnia Urologiczna, Poradnia Endokrynologiczna, Poradnia Onkologii i Chemioterapii, Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc z Pracownią Spirometryczną, Poradnia Dermatologiczna i Wenerologiczna, Poradnia Diabetologiczna, Poradnia dla Kobiet K, Poradnia Laryngologiczna, Poradnia Okulistyczna oraz Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu.

Tabela 9: Zestawienie kadry medycznej Przychodni w Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim

2018 ROK		
Liczba stanowisk	Stanowisko	Specjalizacje
3	lekarz	medycyna rodzinna i pediatria pediatria
3	pielęgniarka	pielęgniarstwo pediatryczne
1	położna	pielęgniarstwo ginekologiczno-położnicze
2019 ROK		
6	lekarz	medycyna rodzinna i pediatria pediatria medycyna rodzinna choroby wewnętrzne medycyna rodzinna i choroby zakaźne
10	pielęgniarka	pielęgniarstwo rodzinne
2	położna	pielęgniarstwo ginekologiczno-położnicze pielęgniarstwo środowiskowe
2021 ROK		
6	lekarz	medycyna rodzinna i pediatria pediatria medycyna rodzinna choroby wewnętrzne medycyna rodzinna i choroby zakaźne

9	pielęgniarka	pielęgniarstwo rodzinne pielęgniarstwo anestezyjologiczne i intensywnej opieki
2	położna	pielęgniarstwo ginekologiczno-położnicze pielęgniarstwo środowiskowe
1	rejestratorka medyczna	-

Dane własne: SPZOZ w Bielsku Podlaskim

Oprócz szpitala na terenie miasta w roku 2021 działały również 22 przychodnie, 13 aptek, 3 ośrodki rehabilitacji NFZ oraz 6 prywatnych gabinetów.

Liczba przychodni na terenie miasta Bielsk Podlaski nie zanotowała wyraźnej zmiany w stosunku do roku 2018, natomiast jeżeli chodzi o liczbę aptek to zmniejszyła się ona w tym samym okresie o jedną. Wraz ze zmniejszeniem się ilości aptek, wzrost zanotowała liczba ludności przypadająca na jedną aptekę. W analizowanych latach liczba ta wzrosła i w roku 2021 wyniosła 1 878 osób na 1 aptekę.

Ośrodki na terenie gminy w roku 2021 zatrudniały: lekarzy specjalistów chorób wewnętrznych, pielęgniarki środowiskowo – rodzinne i szczepienne.

Tabela 10: Zestawienie usług medycznych w Bielsku Podlaskim

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	289 362	304 640	250 220	274 781
Podstawowa opieka zdrowotna - porady ogółem	189 451	186 546	149 117	167 034
Przychodnie ogółem	20	22	22	22
Apteki ogólnodostępne	14	13	13	13
Ludność na aptekę ogólnodostępną	1 812	1 943	2 062	1 878

Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Świadczenia zdrowotne udzielane są w:

- gabinetach lekarskich poradni ogólnej,
- gabinetach medycyny szkolnej,
- gabinecie pielęgniarki środowiskowo – rodzinnej,
- gabinecie położnej środowiskowo – rodzinnej,
- gabinecie zabiegowym – szczepiennym.

Na rzecz mieszkańców miasta świadczone:

- usługi lecznicze, praktyczne i diagnostyczne,
- teleporadnictwo i konsultacje,
- prowadzono edukację zdrowotną promującą zdrowy styl życia, aktywność fizyczną,
- profilaktykę onkologiczną: rak szyjki macicy, rak piersi, rak jelita grubego, rak płuc,
- profilaktykę cukrzycy,
- profilaktykę wad postawy i wady wzroku u dzieci,
- profilaktykę chorób zakaźnych,
- opiekę zdrowotną w chorobach przewlekłych, uzależnieniach,
- opiekę nad pacjentem w podeszłym wieku,
- odwiedziny patronażowe u dzieci do 1 roku życia oraz u dzieci od 1 roku życia.

Realizowano programy skierowane są do osób znajdujących się w grupach ryzyka:

- Program profilaktyki chorób układu krążenia,
- Program profilaktyki raka szyjki macicy,
- Program profilaktyki gruźlicy.

Mieszkańcy gminy poza szeregiem poradni specjalistycznych w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej, mogą również korzystać z usług ANIMUS - Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz Centrum Zdrowia Psychicznego w Hajnówce, które świadczy usługi na rzecz mieszkańców miasta Bielsk Podlaski. Centrum Zdrowia Psychicznego jest placówką oferującą kompleksową pomoc psychiatryczną, psychologiczną oraz psychoterapeutyczną w ramach świadczeń finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Z pomocy mogą skorzystać osoby pełnoletnie cierpiące na zaburzenia psychiczne, a także ich rodzina i bliscy pacjentów z zaburzeniami psychicznymi. Pomocy udziela wykwalifikowany zespół: lekarze, pielęgniarki, psycholodzy, terapeuci, pracownik socjalny. Kompleksowość opieki nad zdrowiem psychicznym zapewnia Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny.

W ramach Centrum Zdrowia Psychicznego prowadzona jest Poradnia Zdrowia Psychicznego w Bielsku Podlaskim w zakresie diagnozy psychiatrycznej i psychologicznej, leczenia oraz terapii zaburzeń psychicznych. Wykwalifikowana kadra Poradni udziela pomocy dorosłym osobom w sytuacjach kryzysowych, zmagającym się m. in. z trudnościami, emocjonalnymi, skutkami przewlekłego stresu, zaburzeniami lękowymi, nastroju, odżywiania, snu oraz w wielu innych problemach.

W ramach Poradni Zdrowia Psychicznego świadczone są również wizyty domowe przez Zespół Leczenia Środowiskowego.

Wśród potrzeb obszaru zdrowia w mieście Bielsk Podlaski wymieniane są:

- trudności z dostępem do specjalisty oraz na rehabilitację,
- samotność osób starszych, choroby uniemożliwiające sprawne funkcjonowanie w społeczeństwie, potrzeba usług opieki długoterminowej,
- wzrastający wskaźnik chorób układu krążenia, układu oddechowego i nowotworów.

W związku z rozprzestrzenianiem się wirusa Sars-Cov-19 w latach 2020-2021 pojawiły się nowe wyzwania dotyczące wykrywania, leczenia oraz przeprowadzania szczepień ochronnych.

W 2021 roku 37,4% zgonów w Bielsku Podlaskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną:

- 14,3% zgonów w Bielsku Podlaskim były nowotwory,
- 7,1% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Na 1 000 ludności Bielska Podlaskiego przypada 14,85 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa podlaskiego oraz więcej od wartości średniej dla kraju¹⁷.

Na potrzeby opieki długoterminowej i paliatywnej przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej funkcjonuje Zakład Opiekuńczo Lecznicy. Zakład dysponuje salą do ćwiczeń usprawniających, pokojem terapii zajęciowej. Dla potrzeb pacjentów zatrudniony jest logopeda, terapeuta zajęciowy, rehabilitant i psycholog. W zakładzie udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne obejmujące leczenie, pielęgnację i rehabilitację osób przewlekle i obłożnie chorych, które zakończyły hospitalizację. Najczęściej są to pacjenci po przebytych udarach, wylewach, zawałach, złamaniach, urazach mechanicznych i zabiegach wszczepiania endoprotez, a także osoby wymagające pielęgnacji i leczenia odleżyn.

Celem działalności Zakładu Opiekuńczo Leczniczego jest przywrócenie pacjentowi możliwie jak największej sprawności fizycznej oraz psychicznej, która w przyszłości pozwoli na samodzielne funkcjonowanie w warunkach domowych.

Stowarzyszenia wspierają mieszkańców miasta w dostępie do usług. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” w Bielsku Podlaskim, w ramach swojej działalności prowadzi Gabinet Rehabilitacji z którego skorzystało w poszczególnych latach:

- rok 2018 – 4 743 zabiegi, w tym masaż klasyczny 1 829,
- rok 2019 – 3 506 zabiegi, w tym masaż klasyczny 1 343,
- rok 2020 – 3 620 zabiegów, w tym masaż klasyczny 1 822
- rok 2021 – 3 775 zabiegów, w tym masaż klasyczny 1 837

Z gabinetu korzystają osoby pełnoletnie zamieszkałe na terenie miasta Bielsk Podlaski. Są to osoby niepełnosprawne z tytułu ograniczenia ruchu i chorób neurologicznych. Znaczna grupa z nich to seniorzy.

Stowarzyszenie co roku organizuje Turnus Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy w Sarbinowie, w którym uczestniczy średnio 45 osób.

Nadmierne, szkodliwe używanie Internetu, uzależnienie od alkoholu i narkotyków powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Z danych ogólnopolskich wynika, że wraz z wiekiem rośnie częstotliwość sięgania po alkohol, narkotyki, zacierają się różnice między piciem uczniów ostatnich klas

¹⁷ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#dane-demograficzne

szkoły podstawowej (dziewcząt i chłopców). Wzrost konsumpcji dotyczy głównie dziewcząt z klas VII i VIII, co jest negatywnym zjawiskiem, ma to, jednakże uzasadnienie w ogólnej tendencji zwiększenia konsumpcji alkoholu przez kobiety. Wyniki ogólnoeuropejskiego badania (ESPAD 2019)¹⁸ prowadzonego na 15-latkach w szkołach, pokazują, że: do picia napojów alkoholowych przyznaje się ponad 87,3% uczniów.

Napoje alkoholowe to najpowszechniej używana substancja psychoaktywna przez młodzież, podobnie jak ma to miejsce w świecie dorosłych. Rozpowszechnienie picia wykazuje trend spadkowy. Badani w coraz większych odsetkach oceniają picie alkoholu jako zachowanie ryzykowne. Mimo tendencji spadkowej wskaźników picia alkoholu, rozpowszechnieniu picia w tej grupie daleko jeszcze do spełnienia postulatów abstynencyjnego paradygmatu profilaktyki adresowanej do niepełnoletnich.

Przetwory konopi to najczęściej spotykany narkotyk we wzorach używania substancji psychoaktywnych przez młodzież. W wynikach z 2019 r. obserwujemy spadek rozpowszechnienia używania, zmniejszyły się odsetki badanych, którzy mają wśród przyjaciół osoby używające oraz pojawiły się sygnały spadku dostępności. Jednak przynajmniej dwa wskaźniki mogą budzić niepokój. Po pierwsze obserwujemy długotrwały trend spadkowy przekonań o ryzyku związanym z paleniem marihuany lub haszyszu, a po drugie nadal utrzymuje się przewaga oczekiwań pozytywnych konsekwencji używania nad antycypacjami konsekwencji negatywnych.

Analiza trendów rozpowszechnienia używania nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. „dopalaczy” ma tendencje spadkowe, w tym zakresie towarzyszy wzrost przekonań o ryzyku związanym z używaniem tych substancji, nie tylko w sposób regularny, ale także na poziomie eksperymentowania.

Raport „Problematyczne używanie internetu przez młodzież” wskazuje, że wśród polskich nastolatków w wieku 12–17 lat problematyczne używanie internetu (PUI) występuje u 11,9% ogółu młodzieży. Problematyczni użytkownicy internetu to częściej dziewczęta niż chłopcy oraz starsze nastolatki (w wieku 15–17 lat) niż młodsze (w wieku 12–14 lat). Ponad połowa (52,8%) nastolatków deklaruje, że w ich rodzinach obowiązują zasady dotyczące korzystania z internetu. Najpopularniejsza z nich to zakaz korzystania w czasie posiłków. Ponad połowa (54,4%) młodych ludzi miała kontakt z niebezpiecznymi treściami w internecie. Niemal co trzeci badany widział w sieci sceny okrucieństwa i przemocy, a co czwarty – treści dotyczące sposobów samookaleczania się, materiały pornograficzne oraz zachęcające do obrażania innych lub dyskryminujące.

Czynniki ryzyka PUI to: wiek, odczuwanie silnego stresu szkolnego, doświadczanie przemocy rówieśniczej, w szczególności wielu jej form, negatywny stosunek do szkoły.

Do czynników ochronnych należą: wsparcie ze strony rodziny, rówieśników i nauczycieli, prowadzenie przez rodziców rozmów z dzieckiem na temat bezpieczeństwa w internecie, zainteresowanie rodzica aktywnością dziecka online oraz regularne poświęcanie przez dziecko czasu na hobby niezwiązane z internetem.

¹⁸ "Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną." Raport, prezentacja oraz informacja prasowa z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r. Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytut Psychiatrii i Neurologii, 2020

Praca z młodzieżą winna uwzględniać strategie profilaktyczne: przekonań normatywnych, osobistych postanowień, wartości, wiedzy o konsekwencjach, z rozszerzeniem o strategie odpierania presji, alternatyw, umiejętność szukania pomocy, radzenia sobie ze stresem. Oddziaływania prewencyjne mają wyposażać młodzież w umiejętność radzenia sobie w trudnych życiowo sytuacjach, zagrażających życiu, zdrowiu.

W ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, każdego roku w mieście realizowano zadania profilaktyczne ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży szkolnej. Program ten finansowany jest z budżetu miasta ze środków pochodzących z wpłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W ramach realizacji programu podejmowano następujące działania:

- finansowano zakup programów profilaktycznych: „Cukierki”, „Radość bez złości”, „Deбата” „Bezpieczna szkoła”, „Smak życia, czyli Deбата o dopalaczach” i inne,
- organizowano szkolenia dla nauczycieli,
- finansowano organizację imprez sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, kampanii profilaktycznych, przeprowadzono imprezy promujące zdrowy styl życia połączone z profilaktyką uzależnień,
- organizowano pozalekcyjne zajęcia sportowo-rekreacyjnych z nauki i doskonalenia pływania dla uczniów edukacji wczesnoszkolnej. Zajęcia te kształtują właściwy model spędzania czasu wolnego, ograniczają zachowania patologiczne, wpływają pozytywnie na rozwój fizyczny i budowanie dobrych relacji w grupie
- W wyniku konkursu ofert zlecano następujące zadania:
- zajęcia w świetlicy socjoterapeutycznej „Uśmiech dziecka” w Bielsku Podlaskim – Caritas Diecezji Drohiczyńskiej,
- zajęcia „Wakacyjna frajda z Caritas Diecezji Drohiczyńskiej” – Caritas Diecezji Drohiczyńskiej,
- „Równaj do najlepszych - całoroczne zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży oraz punkt wsparcia dla rodziców” – Stowarzyszenie Ojcowizna Ziemi Bielskiej,
- Realizacja programu „Zwyciężaj w drodze do celu” – Stowarzyszenie Lawendowe Wzgórza,
- „Promowanie trzeźwego stylu życia połączone z działaniami pomocowymi skierowanymi do osób rodzin z problemami alkoholowymi”- Stowarzyszenie Abstynentów „Promień”,
- „Organizacja nieodpłatnych pozalekcyjnych zajęć sportowych o profilu – piłka nożna” Bielski Klub Sportowy TUR.

Prowadzono poradnictwo w Punkcie Konsultacyjnym do spraw przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie i w Punkcie Informacyjnym do spraw przeciwdziałania uzależnieniom, świadczone przez specjalistów terapii uzależnień, ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wspierano działalność świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych:

- „Arka” przy Szkole Podstawowej nr 2,
- „Radość i Przyjaciele” przy Szkole Podstawowej nr 5,
- świetlica przy Szkole Podstawowej nr 3,
- „Krąg przyjaźni” przy Szkole Podstawowej nr 4.¹⁹

¹⁹ Raport o stanie gminy Bielsk Podlaski, 2021

Osoby mające trudność z zachowaniem trzeźwości mogły również bezpłatnie korzystać z konsultacji z terapeutą w Stowarzyszeniu Abstynentów "Promień".

W latach 2019-2021 Stowarzyszenie realizowało na rzecz dorosłych:

- dyżury psychologa (terapeuty uzależnień), na których możliwe były konsultacje indywidualne,
- wykłady na temat alkoholizmu i radzenia sobie z chorobą prowadzone przez terapeutę uzależnień,
- warsztaty z udziałem terapeuty uzależnień polegające na pracy grupowej uczestników poprzez dzielenie się doświadczeniami w radzeniu sobie z chorobą alkoholową.

Na terenie gminy funkcjonowała Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W roku 2021 dokonano analizy 55 wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego, przeprowadzono 42 rozmowy z osobami nadużywającymi alkoholu i z członkami ich rodzin.

Tabela 11: Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Urzędu Miasta Bielsk Podlaski w zakresie pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem i uzależnionym

Informacja	2018	2020	2021
Liczba nowych wniosków, które wpłynęły do MKRPA	48	34	55
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do poddania się leczeniu odwykowemu	53	29	42
Liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej	74	114	120
Realizowane usługi na rzecz mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby dorosłe, rodziny) - poradnictwo, konsultacje, terapie itp.	2	2	2
Prowadzone miejsca, punkty pomocy /poradnictwa specjalistycznego w gminie/powiecie, z których mogą korzystać mieszkańcy miasta oraz specjaliści w tych miejscach	2	2	2

Dane: MKRPA w Bielsku Podlaskim

W celu realizacji usług na rzecz osób i rodzin z problemem uzależnienia samorząd gminy współpracował z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komendą Powiatową Policji, Prokuraturą, Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, kuratorami sądowymi, parafiami wyznaniowymi.

Tendencje i prognozy zmian obszaru zdrowia

- Dostępność do podstawowej opieki medycznej na terenie miasta jest wystarczająca.

- Istotnym problemem w obszarze usług medycznych jest ograniczony dostęp do specjalistów, co powoduje długie kolejki osób oczekujących na wizyty do poszczególnych specjalistów i badań obrazowych, w tym tomografii i badań rezonansem magnetycznym. Długość oczekiwania na porady wpływa na poszukiwanie przez pacjentów opieki specjalistycznej niefinansowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia.
- Jednym z procesów istotnie wpływających na system ochrony zdrowia jest starzenie się społeczeństwa, które jest obserwowane na terenie gminy. Wzrastający odsetek populacji gminy przekraczającej wiek 60 lat determinuje w przyszłości wzrost problemów dotyczących chorób i potrzeb wieku podeszłego. Stąd też należy zadbać o profilaktykę, utrzymać i rozwijać miejsca do aktywnego spędzania czasu rodzin i seniorów.
- Niezbędne są działania ukierunkowane na rzecz profilaktyki, m.in. układu krążenia, układu oddechowego, układu kostno-stawowo-mięśniowego oraz zaburzeń psychicznych. Dodatkowo konieczne jest podejmowanie działania na rzecz rehabilitacji medycznej oraz wczesnego wykrywania wad postawy u dzieci i młodzieży.
- Dominującym problemem jest opieka nad osobami przewlekle chorymi wymagającymi długoterminowego wsparcia. Konieczne jest zwiększenie kadry medycznej i społecznej świadczącej pomoc w domu pacjentom leżącym, przewlekle chorym, samotnym. Rozwój dziennej opieki medycznej dla pacjentów niesamodzielnych.
- Wzrost chorób jest zdeterminowany stylem życia: niską aktywnością fizyczną dzieci, młodzieży i dorosłych, niską edukacją o zdrowym trybie życia (właściwe odżywianie, dieta, ruch, profilaktyka). Należy przewidzieć szereg działań edukacyjnych, aktywności sportowej i ruchowej mieszkańców miasta, warsztatów z zakresu profilaktyki chorób cywilizacyjnych, prowadzonych przez specjalistów medycyny rodzinnej,
- Programy, warsztaty i oddziaływania kierowane do uczniów w szkołach powinny być traktowane jako jeden z elementów szerszych oddziaływań środowiskowych. Konieczne jest prowadzenie programów profilaktycznych rekomendowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro ds. Narkomanii (aktualnie: Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom), zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych.
- Wskazane jest kontynuowanie pomocy we współpracy samorządu, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stowarzyszeń i fundacji ukierunkowanej na terapię i edukację osobom nadużywającym alkoholu oraz ich rodzinom.

5. Bezpieczeństwo w gminie

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Na terenie każdego miasta są miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych. Najpoważniejsze zagrożenia wskazane dla bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta Bielsk Podlaski (wg opracowanej przez dzielnicowych Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa) obejmowały:

- ul. Mickiewicza: spożywanie alkoholu wbrew przepisom ustawy, dewastacja mienia, zaśmiecanie, zakłócanie spokoju, porządku i spoczynku nocnego, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, zaśmiecanie, akty wandalizmu i grupowanie się małoletnich zagrożonych demoralizacją,
- ul. Jagiellońska w rejonie garaży: spożywanie alkoholu wbrew przepisom ustawy, dewastacja, zakłócanie spokoju, porządku i spoczynku nocnego,
- ul. Orłańska, rejon sklepu spożywczego „Biedronka”; spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, zaśmiecanie, dewastacja mienia.

Z przedstawionych przez Komendanta Powiatowego Policji w Bielsku Podlaskim informacji na temat bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście Bielsk Podlaski, w latach 2018-2021 wynika, że spada liczba wykroczeń i interwencji, zaś wzrasta liczba popełnianych przestępstw (kradzieży z włamaniem, przestępstw narkotykowych).

Tabela 12: Interwencje w mieście

	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2021
zakłócanie porządku publicznego	228	272	129
bójka, pobicie	34	18	18
kradzież mienia, wykroczenie	126	98	95
kradzież pojazdu	1	0	1
kradzież roweru	7	0	10
spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	212	178	131
samobójstwo	3	0	12
niszczenie cudzej rzeczy	62	23	47
Przemoc domowa			
interwencje domowe ogółem	229	146	247

Dane: Informacje Komendanta Powiatowego Policji w Bielsku Podlaskim informacji na temat bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście Bielsk Podlaski

Tabela 13: Przestępstwa na terenie miasta

	2018	2019	2021
kierowanie pojazdami przez nietrzeźwych kierowców	41	66	42
wypadki drogowe	25	14	10
kradzież	26	21	26
kradzież z włamaniem	17	22	45
przestępstwa narkotykowe	12	33	34

Dane: Informacje Komendanta Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim informacji na temat bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście Bielsk Podlaski

Na każdych 1 000 mieszkańców odnotowano 13,80 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Bielsku Podlaskim wynosi 79,30% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa podlaskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców Bielska Podlaskiego najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,64 (wykrywalność 81%) oraz przeciwko mieniu - 5,38 (wykrywalność 54%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,49 (97%), o charakterze gospodarczym - 2,80 (50%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,49 (96%).²⁰

Miasto Bielsk Podlaski w latach 2018-2021 obsługiwało 5 dzielnicowych w strukturze Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim, wypełniających zadania:

- organizowania służby patrolowej w rejonach i miejscach zagrożonych, rejonach służbowych, prowadzenia rozpoznania osobowego, terenowego i posesyjnego,
- organizowanie przedsięwzięć i współdziałania z instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami poza policyjnymi na rzecz zapobiegania zjawiskom patologicznym, w tym z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkołami, podmiotami w zakresie wspólnych działań kontrolnych,
- wzmożonych kontroli miejsc zagrożonych,
- działań profilaktycznych w zakresie własnych kompetencji i pomocy w organizacji spotkań z mieszkańcami, rozpoznawanie zagrożeń przestępczością,
- współdziałania z Wydziałem Prewencji, Kryminalnym, Ruchu Drogowego oraz pozostałymi komórkami Komendy Powiatowej Policji .

Miasto Bielsk Podlaski w latach 2019-2021 podpisywało z Komendantem Powiatowym Policji w Bielsku Podlaskim porozumienia, między innymi na sfinansowanie dodatkowych patroli

²⁰ https://www.polskawliczbach.pl/Bielsk_Podlaski#poziom-przestepczosci

pieszych i rowerowych, które funkcjonariusze Policji wykonywali po skończonej służbie, w swoim wolnym czasie oraz na zakup samochodów policyjnych.

Dodatkowo były też sporządzane umowy wsparcia Placówki Straży Granicznej w Czeremsze oraz Placówki Straży Granicznej w Dubiczach Cerkiewnych z przeznaczeniem na zakup paliwa do pojazdów służbowych. Dzięki zawartym umowom, patrole Straży Granicznej mogły dokonywać w szerszym zakresie działań operacyjnych w sąsiedztwie i na terenie miasta Bielsk Podlaski.

Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów prewencyjnych. Programy edukacyjne kierowane przede wszystkim były do dzieci przedszkolnych, młodzieży szkolnej oraz grona pedagogicznego, a także rodziców.

Podejmowano działania zmierzające do propagowania sposobów ograniczania i zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom kryminogennym, w tym realizowano:

- program profilaktyczny „Uwaga zagrożenie”, działania „Nie Bądźmy Obojętni” — skierowane do osób narażonych na wychłodzenie organizmu lub zamrażnięcie (nadużywających alkoholu, samotnych, nieporadnych życiowo),
- programy adresowane do seniorów — Świadomy Senior, Bezpieczny Senior,
- działania „Bezpieczne wakacje”, Feryjne Pogotowie Bezpieczeństwa,
- działania „Bezpieczna droga do szkoły” — zajęcia z dziećmi z oddziałów przedszkolnych i uczniów, przekazanie elementów odblaskowych,
- program profilaktyczny „Mam wybór... wybieram rozsądek”, Cyber świadomi, Cyberbezpieczni.

Katalog programów w latach 2018-2021 był modyfikowany z uwzględnieniem działań lokalnych (w zakresie ich liczby i założeń) na bazie monitoringu ich realizacji i zmieniających się potrzeb.

Powyższe podmioty i instytucje chronią życie, zdrowie i mienie obywateli oraz zapewniają szeroko rozumiany porządek społeczny zapewniający prawidłowe funkcjonowanie społeczeństwa.

W razie wystąpienia klęski żywiołowej lub innych wydarzeń zagrażających bezpieczeństwu publicznemu powołany zostaje sztab kryzysowy, który podejmuje odpowiednie działania planistyczne i organizacyjne w zakresie zarządzania kryzysowego oraz obrony cywilnej. Składa się on między innymi z przedstawicieli wszystkich służb takich jak m.in. policji, straży pożarnej, szpitala, pogotowia, sanepidu, a także przedstawicieli jednostek samorządowych.

Miasto Bielsk Podlaski posiada cały czas w pełnej gotowości system ostrzegania ludności, na który składa się 9 syren alarmowych obrony cywilnej (w tym 3 elektroniczne, przystosowane do nadawania także komunikatów słownych).

Jedną z form zagrożenia bezpieczeństwa człowieka i rodziny jest przemoc.

Działania wobec rodzin, osób doświadczających przemocy reguluje Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Realizatorem Programu jest

Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działający przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim.

W latach 2018-2021 z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowano do różnych grup odbiorców programy dedykowane do dzieci jak i rodziców m.in. takie jak: „Bezpieczna szkoła”, „Cukierki”, „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”, „Debata”, „Radość bez złości”, „Postaw na rodzinę”. Przy szkołach i dwóch parafiach rzymskokatolickich działały świetlice środowiskowe.

W ramach współpracy z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą i sprawców przemocy, prowadzono realizację procedury „Niebieskie Karty”. W każdym roku ZI obejmował średnio ok 120-150 rodzin wsparciem.

W roku 2021 prowadzono 167 procedur „Niebieska Karta”. Powołano 138 grup roboczych, które odbyły 399 posiedzeń; pomocą zostały objęte 144 rodziny.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodził przedstawiciele:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- oświaty,
- Komendy Powiatowej Policji,
- służby zdrowia z terenu miasta, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim,
- Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim,
- organizacji pozarządowych.

W ramach swojej działalności Zespół Interdyscyplinarny:

- zapewniał kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- kierował osoby, wobec których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie i osoby, wobec których istniało podejrzenie, że są sprawcami przemocy do odpowiednich specjalistów - poradni, Punktu Konsultacyjnego do spraw przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie i do Punktu Informacyjnego do spraw przeciwdziałania uzależnieniom oraz do wsparcia stowarzyszeń,
- przyjmował zgłoszenia dotyczące przemocy i uruchamiał procedury mające na celu powstrzymanie przemocy,
- monitorował sytuacje w rodzinach, w których dochodziło do przemocy, a w szczególności uruchamiał współpracę między instytucjami pomocowymi,
- gromadził informacje na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom.

Dodatkowo w ramach współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim, sprawcy przemocy, mogli skorzystać z prowadzonego programu korekcyjno-edukacyjnego. Do udziału w programie sprawcy mogli zgłosić się dobrowolnie, zostać skierowani przez policję lub postanowieniem sądu.

Kolejną instytucją na terenie miasta działającą w obszarze bezpieczeństwa, zapewniającą ochronę przeciwpożarową, jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku

Podlaskim, a także jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej sąsiednich gmin oraz odpowiednie służby BHP w zakładach pracy.

Ich celem jest również ochrona ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej i dóbr kultury oraz ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w sytuacjach kryzysowych, a także pomoc przy wypadkach drogowych.

Tabela 14: Zdarzenia pożarnicze w mieście na przestrzeni lat 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Požary ogółem	44	53	46	45
Miejscowe zagrożenia	128	109	134	136
Alarmy fałszywe	14	10	20	25
Razem zdarzeń	186	172	200	206

Dane: KPPSP w Bielsku Podlaskim

Na terenie miasta w latach 2018-2021 nastąpił wzrost zdarzeń i interwencji ogółem, w tym działań ratowniczo - gaśniczych. Było to spowodowane wystąpieniem zjawisk atmosferycznych na terenie powiatu.

Główną przyczyną powstawania pożarów na terenie miasta była zazwyczaj nieprawidłowa eksploatacja i wady urządzeń grzewczych, natomiast na drugim miejscu plasowała się nieostrożność osób dorosłych i nieletnich z otwartym ogniem.

Głównymi przyczynami miejscowych zagrożeń na terenie miasta było zazwyczaj niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu oraz wady środków transportu, nietypowe zachowanie zwierząt i owadów, huragany, silne wiatry i tornada oraz pozostałe przyczyny niemożliwe do ustalenia.

Dodatkowo jednostki Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej poza przeciwdziałaniem zagrożeniom wynikającym z nieszczęśliwych zdarzeń losowych, podejmują akcje ratownicze o charakterze chemiczno-ekologicznym, technicznym i profilaktycznym, takie jak:

- cykle spotkań z dziećmi i młodzieżą szkolną nt. Bezpieczne Ferie, Bezpieczne Wakacje,
- cykle spotkań z lokalną społecznością w ramach akcji Czad i Ogień , Nie Wypalaj Traw, Czujka na Straży Twojego Bezpieczeństwa,
- akcje edukacyjne i prewencyjne, w tym w sali edukacyjnej.

W 2021 r. w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim w sali edukacyjnej „OGNIK” przeprowadzane były wydarzenia edukacyjne. Łącznie od jej powstania w roku 2017, salę odwiedziło 2707 uczniów i 264 nauczycieli.

Funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim stale

podnoszą swoje kwalifikacje, uczestnicząc w licznych szkoleniach, kursach i ćwiczeniach, celem doskonalenia swojego działania w nagłych wypadkach. Nawiązano współpracę z dyrektcją szpitala w zakresie oceny ryzyka związanego ze wzmożonym stosowaniem urządzeń do tlenoterapii.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim prowadzi również czynności kontrolno-rozpoznawcze i prewencyjne głównie w zakładach produkcyjnych i obiektach użyteczności publicznej celem poprawy bezpieczeństwa pożarowego.

Na obszarze miasta poza Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim, Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim oraz Zespołem Interdyscyplinarnym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie swoją siedzibę mają inne podmioty działające w obszarze bezpieczeństwa:

- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bielsku Podlaskim,
- Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny w Bielsku Podlaskim,
- Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim,
- Prokuratura Rejonowa w Bielsku Podlaskim.

Tendencje i prognozy zmian obszaru bezpieczeństwa

- W mieście Bielsk Podlaski na przestrzeni lat 2018-2021 występuje korzystny trend w materii dynamiki przestępczości, spada liczba wykroczeń i interwencji.
- Wzrasta na terenie miasta liczba popełnianych przestępstw (kradzieży z włamaniem, przestępstw narkotykowych) oraz zdarzeń pożarniczych.
- Konieczne jest przeciwdziałanie demoralizacji i popełnianiu czynów karalnych przez nieletnich oraz prowadzenie profilaktyki wśród dzieci i młodzieży z zakresu cyberzagrożeń, bezpieczeństwa w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania.
- Zdarzenia pożarnicze, zagrożenia miejscowe w latach 2020-2021 są częste w przypadku miasta. Należy utrzymać sprawność funkcjonowania straży pożarnej, działania edukacyjne.
- Niezbędne jest podniesienie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją urządzeń grzewczych, ostrożności osób dorosłych i nieletnich z otwartym ogniem, (zalet stosowania czujek dymu i czadu), wykonywania przeglądów instalacji elektrycznej i przewodów kominowych w domach jednorodzinnych.
- Utrzymuje się liczba interwencji w rodzinach w związku z przemocą. Należy kontynuować działalność Punktu Konsultacyjnego do spraw przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie i Punktu Informacyjnego do spraw przeciwdziałania uzależnieniom, działania pomocowe w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Należy utrzymać wsparcie rodzin, a także dobre funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, kontynuować programy edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, współpracę ze stowarzyszeniami i fundacjami w tym obszarze.
- Wzmocnić należy bezpieczeństwo seniorów, kontynuować prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie oszustw.

6. Pomoc społeczna i wspieranie osób z niepełnosprawnościami

System pomocy społecznej ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie miasta wypełniał Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy.

Mieszkańcy miasta mogli korzystać też z usług jednostek powiatowych:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Typu Rodzinnego nr 1,
- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

W celu efektywności działań pomocowych Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował na co dzień z: Podlaskim Urzędem Wojewódzkim w Białymstoku, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Białymstoku, Starostwem Powiatowym w Bielsku Podlaskim, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Bielsku Podlaskim, Powiatowym Urzędem Pracy w Bielsku Podlaskim, Sądem Rejonowym w Bielsku Podlaskim, Prokuraturą Rejonową w Bielsku Podlaskim, kuratorami zawodowymi i społecznymi, komornikami sądowymi, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, domami pomocy społecznej województwa podlaskiego, placówkami służby zdrowia, lekarzami rodzinnymi, pielęgniarkami, zakładami pielęgnacyjno-opiekuńczo-leczniczymi, Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku Podlaskim, Zespołem Interdyscyplinarnym do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku Podlaskim, parafiami, szkołami z terenu miasta, Bielskim Domem Kultury, Powiatową Strażą Pożarną w Bielsku Podlaskim, ze stowarzyszeniami i fundacjami.

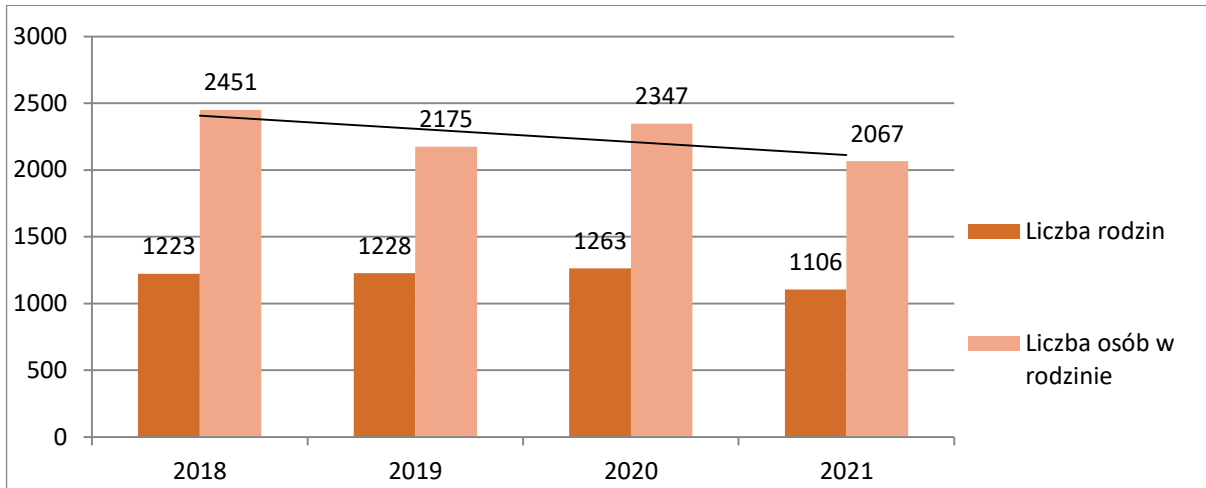
Wszystkie wymienione osoby i instytucje działają w obszarze szeroko ujętej pomocy społecznej i pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia. W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych, zakres współpracy międzyinstytucjonalnej różnił się i był podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Statutowym celem działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim jest realizowanie zadań, które powinny umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych. Pomoc udzielana jest bezpośrednio dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętych bezrobociem lub inną przyczyną powodującą trudną sytuację. Środki finansowe na realizację zadań z pomocy społecznej to głównie środki pochodzące z budżetu państwa oraz środki własne pochodzące z budżetu gminy.

Jednym z rodzajów pomocy świadczonej przez pracowników socjalnych jest praca socjalna. Jest to podstawowa działalność zawodowa, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Odgrywa ważną rolę w aktywizacji świadczeniobiorców, udzielaniu pomocy i kształtowaniu odpowiednich postaw społecznych.

W gminie Bielsk Podlaski w latach 2018-2021, zgodnie z danymi jakimi dysponuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, z rzeczywistego wsparcia z pomocy społecznej najwięcej rodzin skorzystało w roku 2018 r. Było to 2 451 osób z 1 323 rodzin.

Wykres 1: Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2021



Dane : Dane OZPS, MOPS w Bielsku Podlaskim

Korzystający z pomocy społecznej stanowili rocznie od 4 do 5% mieszkańców miasta Bielsk Podlaski. W latach 2018-2020 liczba rodzin i osób korzystających z pomocy wykazuje trend spadkowy. Największe grono, od 30-40% osób stanowili długotrwale korzystający ze wsparcia (czyli tacy, którzy w ostatnich 3 latach otrzymali świadczenia w okresie ostatnich 18 miesięcy). Są to osoby, które nie pracują, ale również nie szukają pracy we własnym zakresie, a próby ich aktywizacji nie przynoszą rezultatów. Ich oczekiwania finansowe są dla instytucji pomocy społecznej trudne, a nawet niemożliwe do zaspokojenia.

Pomoc społeczną udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodów, które określa art. 7 ustawy o pomocy społecznej:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy domowej;
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc społeczną w mieście Bielsk Podlaski na przestrzeni lat 2018-2021 były:

- niepełnosprawność
- długotrwała choroba
- ubóstwo
- bezrobocie.

Tabela 15: Powody przyznawania pomocy w mieście Bielsk Podlaski w latach 2018-2021

Przyczyny udzielania pomocy	Liczba rodzin w roku			
	2018	2019	2020	2021
Ubóstwo	427	353	322	307
Potrzeba ochrony macierzyństwa	25	12	19	14
Bezrobocie	379	297	279	261
Niepełnosprawność	475	465	431	472
Długotrwała lub ciężka choroba	552	569	533	366
Bezradność w sprawach opiek-wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	53	60	58	51
w tym:	32	28	39	35
rodziny niepełne				
rodziny wielodzietne	17	14	16	11
Alkoholizm	21	21	11	7
Zdarzenie losowe	2	1	3	6
Bezdomność	25	10	11	5

Źródło : Dane OZPS, MOPS w Bielsku Podlaskim

Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloprotymowe (jednocześnie w rodzinie występuje np. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, niepełnosprawność), w związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wspieranie rodziny.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Wydatki na świadczenia pomocy społecznej kształtują się na podobnym poziomie, było to:

- w roku 2018 - 2 088 583,11 zł
- w roku 2019 - 2 012 254,15 zł
- w roku 2020 - 2 019 695,63 zł
- w roku 2021 - 2 005 497,48 zł

Na podobnym poziomie utrzymują się też wydatki za pobyt osób przebywających w domach pomocy społecznej, chociaż w roku 2018 miasto współfinansowało pobyt 38 osób, w roku 2021 – 29 osób, to koszt pobytu mieszkańca w domu pomocy społecznej wzrósł.

Miasto nie posiada własnej infrastruktury pomocowej w postaci domów pomocy społecznej, noclegowni, mieszkań chronionych. Brak tego typu placówek na terenie gminy powoduje, iż mieszkańcy wymagający tego typu wsparcia instytucjonalnego umieszczani są w domach pomocy społecznej na terenie innych gmin. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej miasto ponosi praktycznie pełne koszty pobytu swoich mieszkańców, gdyż świadczenia osób umieszczanych są zazwyczaj niskie.

Zmniejszyła się liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w mieście:

- 2018 r. – 139 osób
- 2019 r. – 142 osoby
- 2020 r. – 127 osób
- 2021 r. – 107 osób.

Ośrodek przyznawał też pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, świadczonych osobom z zaburzeniami psychicznymi:

- w roku 2018 – 15 osobom
- w roku 2019 16 osobom
- w roku 2020 – 15 osobom
- w roku 2021 – 15 osobom.

Z danych statystycznych dotyczących osób korzystających z pomocy społecznej wynika, iż spada liczba osób korzystających z niektórych rodzajów świadczeń pomocy społecznej m.in. pieniężnych, dożywiania dzieci w szkołach, przedszkolach.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim, oprócz zasadniczej realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, realizuje szereg innych. Wśród nich należy

wymienić ustawę o świadczeniach rodzinnych, ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawę o ustaleniu i wypłacie zasiłku dla opiekuna oraz ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Do innych wypłacanych świadczeń pomocowych w mieście należy zaliczyć:

- dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne - realizacja bezpośrednio w Urzędzie Miasta
- Bielsk Podlaski,
- stypendia szkolne - realizacja bezpośrednio w Urzędzie Miasta Bielsk Podlaski.

W przypadku świadczeń rodzinnych wyodrębnić należy następujące rodzaje świadczeń:

- zasiłek rodzinny;
- dodatki do zasiłku rodzinnego;
- zasiłek pielęgnacyjny;
- świadczenie pielęgnacyjne;
- specjalny zasiłek opiekuńczy;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie.

Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Obowiązujący system pomocy społecznej oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nałożyły na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz zadania specjalistyczne, takie jak poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną oraz finansowanie pieczy zastępczej.

W mieście Bielsk Podlaski w latach 2018-2020 zatrudnionych było 2 asystentów rodziny, a od roku 2021 – 3 asystentów rodziny, którzy współpracowali średnio z 10 rodzinami, mającymi trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W 2021 roku asystenturą objętych było 28 rodzin.

Pomoc świadczona rodzinom pozwala w większości przypadków na utrzymanie dzieci w środowiskach domowych, co ukazuje poniższa tabela.

Tabela 16: Dzieci w pieczy zastępczej

	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	25	28	28	30
Liczba rodzin zastępczych w powiecie, które objęły opieką dzieci z terenu miasta	21	22	22	25

Dane: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim

Dostęp do instytucji pomocy społecznej dla mieszkańców miasta Bielsk Podlaski jest ułatwiony. Zauważalne są braki pewnych instytucji (np. schronisk czy ogrzewalni dla osób bezdomnych, domu pomocy społecznej). Dla instytucji pomocy ważne jest więc odpowiednio wczesne reagowanie na sytuacje kryzysowe dotyczące osoby i rodziny i profesjonalizacja działań.

W latach 2018 – 2021 Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku Podlaskim realizował działania i usługi społeczne na rzecz rodzin z osobami zależnymi, tj. na rzecz osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi będących jego uczestnikami oraz ich rodzin i opiekunów:

- terapię psychologiczną grupową i indywidualną dla uczestników placówki
- wsparcie psychologiczne rodziców i opiekunów,
- zajęcia terapeutyczne (plastyczne, techniczne, muzyczno-rytmiczne),
- terapię ruchową z elementami rehabilitacji,
- treningi umiejętności społecznych, w tym: trening kulinarny, trening samoobsługi i zaradności życiowej, trening umiejętności spędzania wolnego czasu, trening higieniczny,
- zajęcia dydaktyczne,
- zajęcia w warsztacie krawiecko-hafciarskim.

Uczestnikami ośrodka są osoby niepełnosprawne intelektualnie i przewlekle psychicznie chore, a także osoby z lekką niepełnosprawnością intelektualną, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia zwłaszcza neurologiczne oraz osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych (z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych).

Na rzecz osób z niepełnosprawnościami działają też Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej (na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz umowy zawartej pomiędzy Caritas Diecezji Drohiczyńskiej, a Starostą Powiatu Bielskiego). Do Warsztatów Terapii Zajęciowej uczęszczają osoby niepełnosprawne po 18 roku życia, które posiadają aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (umiarkowanym lub znacznym) z odpowiednimi wskazaniem do terapii zajęciowej.

Do Warsztatów Terapii Zajęciowej uczęszcza 53 uczestników z niepełnosprawnością w stopniu znacznym i umiarkowanym. Głównie są to osoby z upośledzeniem umysłowym, chorobami

neurologicznymi i zaburzeniami psychicznymi. Terapia zajęciowa (główna metoda terapeutyczna) odbywa się w siedmiu pracowniach tematycznych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim wspiera mieszkańców powiatu, w tym miasta Bielsk Podlaski w obszarach wspierania rodziny i pieczy zastępczej, niepełnosprawności oraz zdrowia psychicznego. Realizowało na rzecz mieszkańców miasta Bielsk Podlaski celowe projekty:

- a) „Rodzina - inwestycja w przyszłość” oraz „Rodzina bezpieczny dom” współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem było udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego osobom z rodzin dysfunkcyjnych. Projekt kierowany był przede wszystkim do rodzin z dziećmi, w których występuje bezrobocie, ubóstwo, uzależnienie alkoholowe, przemoc, nieporadność w sferze opiekuńczo-wychowawczej i życiowej oraz takich które długotrwale korzystały ze środków pomocy społecznej. Jednocześnie w ramach projektów prowadziło się działania na rzecz osób niepełnosprawnych, m. in. grupy wsparcia dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, poradnictwo prawne, działania szkoleniowe i rehabilitacyjne.

Usługi społeczne w ramach realizowanego projektu:

- zajęcia socjoterapeutyczne,
 - terapia czytania i pisanie,
 - grupy wsparcia oraz szkoleń i warsztatów dla rodzin zastępczych,
 - grupy wsparcia dla rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością,
 - terapia logopedyczna,
 - terapia psychologiczna,
 - trening umiejętności społecznych,
 - warsztaty i konsultacje dietetyczne
 - warsztaty wzmacniające więzi rodzicielskie,
 - warsztaty z cyberprzemocy,
 - mediacje rodzinne,
 - wsparcie psychologiczne,
 - poradnictwo prawne,
 - kolonie profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej.
- b) Program „Asystent osobisty osoby Niepełnosprawnej”. W 2021 roku realizowano program ze środków Funduszu Solidarnościowego Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. W/w program skierowany był do pełnoletnich osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz do niepełnosprawnych dzieci ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W ramach programu zapewniono nieodpłatne usługi wsparcia asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w czynnościach dnia codziennego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi usługi w Punkcie Poradniczo-Konsultacyjnym dla społeczności lokalnej mającej na celu zwiększanie świadomości pedagogicznej rodzin zastępczych oraz rodziców biologicznych.

Tendencje i prognozy zmian obszaru pomocy społecznej:

- Pomoc społeczna w gminie była podczas ostatnich lat adresowana w pierwszej kolejności do osób i rodzin z powodu niepełnosprawności, długotrwałej choroby, bezrobocia i ubóstwa.
- Analiza danych pozwala stwierdzić, iż najczęściej udzielaną formą pomocy były świadczenia finansowe pomocy społecznej - zasiłki stałe, okresowe i celowe. Drugą w kolejności - świadczenia na zakup posiłku lub żywności i poradnictwo.
- Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe. W związku z tym, jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wsparcie rodziny, dodatkowe specjalistyczne doradztwo - psychologa, asystenta, terapię i inne.
- W najbliższych latach będą narastały problemy z osobami w podeszłym wieku, długotrwanie chorymi i niepełnosprawnymi, polegające na zapewnieniu im usług podtrzymujących samodzielne funkcjonowanie społeczne, a także częściową lub całodobową opiekę. Koszty utrzymania podopiecznych i dzieci w pieczy znacznie obciążają miasto. Warto rozwijać działania dzienne dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, usługi specjalistyczne, krótkoterminowe, zadbać o rozwój mieszkań treningowych.
- Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych opiekuńczych, świadczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, działalność Środowiskowego Domu Samopomocy oraz instytucji powiatowych, w tym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim na rzecz rodzin, prowadzenie asystentury dla osób z niepełnosprawnością, działalność punktów poradniczych wpisuje się w potrzeby wynikające z rosnącej liczby mieszkańców w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. Stąd konieczność świadczenia tej formy pomocy wśród coraz szerszej grupy osób.
- Niezbędne jest rozszerzenie działań służących utrzymaniu zdrowia i aktywności fizycznej, społecznej seniorów, osób z niepełnosprawnościami, co zapewni zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy.
- Ważne jest kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, podmiotami - głównie ośrodkiem pomocy społecznej, a służbą zdrowia, oświatą, prokuraturą, sądem, kuratelą, policją, organizacjami pozarządowymi oraz gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych; rozwój współpracy o charakterze ponadlokalnym, szukanie skutecznych, innowacyjnych rozwiązań dotyczących osób pozostających bez pracy, rodzin, osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Należy też organizować pomoc rodzinom wymagającym wsparcia, poprzez prowadzenie poradnictwa specjalistycznego oraz działań terapeutyczno - korygujących, prowadzić działania ukierunkowane na wychowanie dziecka w rodzinie lub na szybki powrót dziecka do rodziny, poprzez pracę nastawioną na poradnictwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, treningu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, rozwoju kluczowych kompetencji społecznych i zawodowych.

7. Potencjał podmiotów i organizacji

Zgodnie z art. 16b ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej - strategia, powinna zawierać w szczególności:

- określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 (sfera zadań publicznych) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.

Do takich osób zalicza się m.in. osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, uzależnione, itp., które mogą mieć problem w znalezieniu pracy, dlatego ekonomia społeczna daje im szansę na zmiany w życiu zawodowym.

Podmiotami ekonomii społecznej są m.in. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie socjalne, firmy społeczne, zakłady aktywizacji zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, organizacje pozarządowe.

Miasto Bielsk Podlaski na swoim terenie posiada potencjał publicznych instytucji, jednostek samorządu terytorialnego, powiatowego oraz niepublicznych organizacji i podmiotów w obszarach usług społecznych.

Na podstawie Krajowego Rejestru Sądowego, własnych danych ze strony <https://umbielskpodlaski.pl/organizacje-pozarzadowe/> oraz Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim zidentyfikowano w roku 2021 na terenie miasta Bielsk Podlaski 74 organizacje pozarządowe, w tym 58 stowarzyszeń, 16 fundacji.

Urząd Miasta Bielsk Podlaski na bieżąco prowadził mailingową bazę organizacji pozarządowych, którą wykorzystywał do przekazywania informacji o szkoleniach, konkursach, spotkaniach dotyczących ich działalności.

W ramach prowadzonej współpracy na bieżąco aktualizowano na stronie internetowej Urzędu Miasta Bielsk Podlaski wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta.

Organizacje wdrażały nowatorskie sposoby rozwiązywania problemów. Pozyskują środki z innych źródeł, ich atutem jest również umiejętność wykorzystywania potencjału tkwiącego w lokalnej społeczności.

Współpracę z organizacjami pozarządowymi regulowały Programy Współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, które określają obszary, zasady, formy oraz wykaz zadań priorytetowych realizowanych w ramach tej współpracy.

Głównym celem Programów w latach 2018-2021 było budowanie partnerstwa pomiędzy Miastem Bielsk Podlaski, a sektorem pozarządowym służące zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianiu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu lokalnych problemów. Współpraca odbywała się na zasadach suwerenności stron, partnerstwa, efektywności oraz uczciwej konkurencji oraz jawności. Polegała na promowaniu przez samorząd działalności organizacji w tworzeniu jego dobrego wizerunku, udzielaniu wsparcia finansowego przez samorząd oraz pomocy pozafinansowej. Działania oparte na powyższych zasadach umożliwiały zaspokajanie potrzeb, wzmacniały pozycję III sektora wśród obywateli i zwiększały jego rolę jako partnera dla Miasta.

W każdym roku wybierano zadania priorytetowe do realizacji, najczęściej były to:

- pomoc społeczna,
- wspieranie osób starszych,
- ochrona zdrowia, pomoc osobom chorym i z niepełnosprawnością,
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego,
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i zapobieganie patologiom społecznym (działania z zakresu profilaktyki alkoholowej),
- przeciwdziałanie uzależnieniom i zapobieganie patologiom społecznym (działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii).

Podstawową formą współpracy Miasta Bielsk Podlaski z organizacjami pozarządowymi było wspieranie ich działalności poprzez zlecenie do realizacji zadań publicznych.

W latach 2018-2021 Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski ogłaszał rocznie minimum dwa otwarte konkursy ofert.

Łącznie w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań w 2020 roku podpisano 36 umów z 23 organizacjami, zaś w roku 2021 roku podpisano 29 umów z 19 organizacjami. Można stwierdzić, że 25-30% organizacji na terenie miasta jest wspieranych stale przez Miasto Bielsk Podlaski.

Z dotacji w trybie uproszczonym z pominięciem otwartego konkursu ofert korzystało Stowarzyszenie Bielski Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Równoległe ze współpracą finansową z organizacjami pozarządowymi Miasto prowadziło współpracę pozafinansową, która polegała na:

- informowaniu o zadaniach publicznych,
- sprawowaniu honorowego patronatu przez Burmistrza Miasta nad wydarzeniami organizowanymi przez organizacje pozarządowe,
- nieodpłatne udostępnienie lokalu na bezpłatne porady w Punkcie Konsultacji przez terapeutów uzależnień i psychologa,
- promocji działalności i osiągnięć organizacji, promocja przekazywania 1 % podatku dochodowego na działające na terenie miasta Bielsk Podlaski organizacje pożytku publicznego;
- tworzeniu wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym w celu rozpoznawania potrzeb społeczności lokalnej i wspólnego planowania działań.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych uczestniczyli w pracach lub powołani zostali w skład następujących zespołów:

- członkowie organizacji pozarządowych zostali powołani do komisji opiniujących oferty na otwarty konkurs ofert;
- członkowie organizacji pozarządowych wchodziłi w skład Bielskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- członek Bielskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego powołany został w skład komisji ds. Budżetu Obywatelskiego.

Dzięki wzajemnej współpracy podmiotów publicznych i niepublicznych mieszkańcy korzystali z wielu usług i inicjatyw społecznych. Podejmowane działania i zadania były efektywne oraz w wielu przypadkach innowacyjne.

Organizacje pozarządowe wniosły duży wkład w realizację różnorodnych, partnerskich projektów. Wzrosła świadomość organizacji pozarządowych związana z prawidłowym rozliczeniami przyznanych środków. Aktywność i konkurencja sprzyjają profesjonalizacji.

Każde przedsięwzięcie skierowane na rozwiązywanie konkretnego problemu społecznego lub integrację mieszkańców mogło zostać współfinansowane przez tryb pozakonkursowy.

Na terenie miasta od 2015 roku działała też Bielska Rady Działalności Pożytku Publicznego, która jest organem konsultacyjnym i opiniodawczym powołanym przez Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski.

Do zadań Rady należy:

- opiniowanie projektów strategii Miasta Bielsk Podlaski, w tym strategii rozwoju Miasta Bielsk Podlaski oraz programów społecznych,
- konsultowanie i opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych,
- wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych,
- udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między Miastem Bielsk Podlaski, a organizacjami pozarządowymi,
- wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy, oraz w sprawach rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych,
- monitorowanie i doskonalenie zasad współpracy pomiędzy Miastem Bielsk Podlaski, a sektorem pozarządowym,
- promowanie osiągnięć i prezentacji dorobku organizacji pozarządowych,
- podejmowanie innych działań wynikających z aktualnych potrzeb dotyczących współpracy Miasta Bielsk Podlaski z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego.

Społecznym podmiotem o charakterze doradczym, inicjatywnym, konsultacyjnym Rady Miasta Bielsk Podlaski oraz Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski jest Miejska Rada Seniorów w Bielsku Podlaskim. Celem jej działania jest integracja i wspieranie seniorów miasta Bielsk Podlaski oraz reprezentowanie ich interesów i potrzeb wobec organów Miasta. Dotyczy to:

- wspierania różnych form aktywności seniorów,
- twórczego wykorzystanie doświadczenia i potencjału seniorów,
- budowania więzi międzypokoleniowych,
- profilaktyki i promocji zdrowia seniorów,
- zapobiegania i przełamywania marginalizacji seniorów,
- rozwoju na rzecz seniorów różnych form wypoczynku, edukacji, kultury, sportu,
- zapewnienie seniorom godziwych warunków bytowych.

Organizacje pozarządowe jako podmioty ekonomii społecznej, które działają na rzecz społeczności lokalnej stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Wiele usług przez nie świadczonych zapewnia mieszkańcom dostęp do szerokiej oferty w środowisku lokalnym i spełnia kryteria art. 2 ust. 1 ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Na terenie Bielska Podlaskiego, poza organizacjami pozarządowymi działają też inne podmioty ekonomii społecznej, są to: dwie spółdzielnie socjalne: Spółdzielnia Socjalna „Integracja”, Spółdzielnia Socjalna „Biel-Blask” oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Podmioty te są i mogą być stałym partnerem realizacji usług obszaru wspierania rodziny, pomocy społecznej, kultury, turystyki i pobudzania aktywności obywatelskiej na terenie gminy, przy zapewnieniu im współfinansowania usług. Wymagają profesjonalizacji, szkoleń i wzmocnienia kadry liderkiej, by nie doprowadzić do wyplenia zawodowego.

Budowanie usług w środowisku lokalnym to kierunek rozwoju polityki społecznej konieczny ze względu przesłanki i regulacje prawne ustawy o usługach społecznych, ale też możliwości współfinansowania przez Europejski Fundusz Społeczny. Wynika z potrzeb zapewnienia wyższej jakości życia mieszkańców miasta Bielsk Podlaski oraz procesów deinstytucjonalizacji (czyli rozwoju usług środowiskowych, blisko ludzi).

Strategia zawiera zebrane usługi społeczne, świadczone przez podmioty publiczne i niepubliczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

W celu dokonania inwentaryzacji usług na terenie miasta oraz wskazania potencjału usługowego Urząd Miasta opracował diagnozę - listę usług społecznych. Została ona zaprezentowana w kolejnym podrozdziale.

III. Lista usług społecznych

Usługami społecznymi są działania powtarzalne, dostępne, podejmowane przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców²¹ z zakresu :

- 1) polityki prorodzinnej
- 2) wspierania rodziny
- 3) systemu pieczy zastępczej
- 4) pomocy społecznej
- 5) promocji i ochrony zdrowia
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych
- 7) edukacji publicznej
- 8) przeciwdziałania bezrobociu
- 9) kultury
- 10) kultury fizycznej i turystyki
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej
- 12) mieszkalnictwa
- 13) ochrony środowiska
- 14) reintegracji zawodowej i społeczne

W trakcie analizy usług dostępnych dla mieszkańców w ramach powyższych 14 zakresów, rozpoznano najważniejsze usługi (odpłatne oraz nieodpłatne) świadczone przez instytucje i organizacje na terenie Miasta Bielsk Podlaski, których zestawienie przedstawia poniższa tabela.

Zestawienie sporządzono na podstawie danych przekazanych bezpośrednio przez instytucje i organizacje, jak też na podstawie informacji dostępnych w przestrzeni internetowej.

²¹ Art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o usługach społecznych realizowanych przez centra usług społecznych

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
1. Polityka prorodzinna	Karta Dużej Rodziny	Urząd Miasta Bielsk Podlaski ul. Kopernika 1, 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek – Centrum Rozwoju Dziecka, Izabela Szachowicz, ul. Wysockiego 8 , 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek – Centrum Rozwoju Dziecka Izabela Szachowicz, ul. Wojska Polskiego 26 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek – Centrum Rozwoju Dziecka Izabela Szachowicz ul. Słonecznikowa 2A 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek „Kącik Malucha” ul. Wysockiego 41/U1 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek „Kącik Malucha” ul. Mickiewicza 107 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek „Kreatywne Smyki” ul. Grunwaldzka 8 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Niepubliczny Żłobek „Małe Marzenia” ul. Północna 2 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek „Wesoły Maluch” ul. Szkolna 2 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek: Klub Malucha „Akademia Malucha” ul. Batorego 15 17-100 Bielsk Podlaski
1. Polityka prorodzinna	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne nad dziećmi do lat 3.	Żłobek „Misie Tulisie” ul. Białostocka 86 17-100 Bielsk Podlaski
2. Wspieranie rodziny 4. Pomoc społeczna 6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Praca socjalna. Bieżące informacje pomocowe.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Kazimierzowska 18/3 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
2. Wspieranie rodziny	Asystent rodziny.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Kazimierzowska 18/3 17-100 Bielsk Podlaski
2. Wspieranie rodziny	Diagnoza i konsultacje psychologiczne.	Punkt informacyjno– konsultacyjny ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy ul. Sienkiewicza 11a 17-100 Bielsk Podlaski
5. Wspieranie rodziny	Konsultacje w zakresie: uzależnień, przemocy w rodzinie, osobom współuzależnionym, członkom rodzin.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Miasta Bielsk Podlaski ul. Kopernika 1 17-100 Bielsk Podlaski
5. Wspieranie rodziny	Konsultacje psychologa, warsztaty z terapeutą i wykłady w zakresie problematyki uzależnień.	Stowarzyszenie Abstynentów „Promień” ul. Sienkiewicza 11 A 17-100 Bielsk Podlaski
2. Wspieranie rodziny	Diagnoza i konsultacje psychologiczne.	Punkt informacyjno– konsultacyjny ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy ul. Sienkiewicza 11a 17-100 Bielsk Podlaski
2. Wspieranie rodziny 4. Pomoc społeczna	Nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne (m.in. prawne, psychologiczne).	Lokalny Punkt Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przesłaniem Towarzystwa AMICUS ul. Kazimierzowska 18/3 (siedziba MOPS) 17-100 Bielsk Podlaski
2. Wspieranie rodziny 4. Pomoc społeczna	Pomoc i poradnictwo osobom z problemem przemocy domowej.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania w Gminie Miejskiej Bielsk Podlaski ul. Kazimierzowska 18/3 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
<p>2. Wspieranie rodziny 3. System pieczy zastępczej</p>	<p>Pomoc, poradnictwo, osobom z problemem przemocy domowej. Grupy korekcyjno-konsultacyjne. Szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze. Pomoc psychologa. Usługi koordynatora rodziny dla rodziców zastępczych. Zajęcia socjoterapeutyczne, terapia czytania i pisanie, terapia logopedyczna, terapia psychologiczna, trening umiejętności społecznych, warsztaty i konsultacje dietetyczne, mediacje rodzinne, warsztaty wzmacniające więzi rodzicielskie, warsztaty z cyberprzemocy, kolonie profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej.</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim ul. 3 Maja 17 17-100 Bielsk Podlaski</p>
<p>2. Wspieranie rodziny</p>	<p>Zapewnienie opieki po zajęciach szkolnych najbardziej potrzebującym dzieciom, zapewnienie posiłku, wypoczynku oraz kreatywnego spędzania czasu, pomoc przy odrabianiu prac domowych.</p>	<p>Świetlica Socjoterapeutyczna Caritas ul. Kościelna 4 17-100 Bielsk Podlaski</p>
<p>2. Wspieranie rodziny</p>	<p>Poradnictwo dla młodzieży i rodziców, warsztaty, koła zainteresowań, zajęcia świetlicowe, pomoc duchowa duszpasterza.</p>	<p>Świetlica socjoterapeutyczna im. Izabeli Branickiej dla dzieci i młodzieży oraz osób uzależnionych przy Parafii Najświętszej Opatrzności Bożej ul. Wrzosowa 16 17-100 Bielsk Podlaski</p>

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
4. Pomoc społeczna	Pomoc żywnościowa.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Kazimierzowska 18/3 17-100 Bielsk Podlaski
4. Pomoc społeczna. 6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Kazimierzowska 18/3 17-100 Bielsk Podlaski
4. Pomoc społeczna 6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Asystent osobisty osób z niepełnosprawnością.	Realizator usług: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim ul. 3 Maja 17 17-100 Bielsk Podlaski
4. Pomoc społeczna 6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Usługi opiekuńcze.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Kazimierzowska 18/3 17-100 Bielsk Podlaski
4. Pomoc społeczna 6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Dzienna opieka i organizacja zajęć dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku Podlaskim ul. Kazimierzowska 18/2 17-100 Bielsk Podlaski
6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Usługi rehabilitacyjne i terapia podopiecznych, organizowanie koncertów i pikników oraz innych form spędzania czasu wolnego dla podopiecznych fundacji.	Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych „Lazur Nadziei” ul. 11 Listopada 10 17-100 Bielsk Podlaski
6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Usługi rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych, spartakiada osób niepełnosprawnych, turnusy rehabilitacyjne.	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” ul. Kazimierzowska 3 B 17-100 Bielsk Podlaski
6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Zajęcia z hipoterapii i jazdy konnej, zajęcia rekreacyjno-sportowe w Miejskiej Pływalni „WODNIK” w Bielsku Podlaskim.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia „Małe Marzenia” ul. Wojska Polskiego 17 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Warsztaty edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, rehabilitacja osób z dysfunkcją wzroku, edukacja w zakresie poprawy funkcjonowania osób niewidomych.	Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski Koło Terenowe w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza 27/4 17-100 Bielsk Podlaski
6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Orzekanie o niepełnosprawności, informacje dot. ulg, uprawnień, możliwości dofinansowania .	Realizator usług: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku Podlaskim ul. 3 Maja 17 17-100 Bielsk Podlaski
6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Opieka wytchnieniowa.	Realizator usług: Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Białymstoku ul. Kazimierza Pułaskiego 86 15-338 Białystok
6. Wspieranie osób niepełnosprawnych	Terapia zajęciowa, rehabilitacja społeczna i zawodowa Aktywizacja społeczna i zawodowa wraz z dowozem	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim ul. Żwirki i Wigury 4 17-100 Bielsk Podlaski
2. Wspieranie rodziny 4. Pomoc Społeczna 5. Promocja i ochrona zdrowia 7. Edukacja publiczna 9. Kultura 10. Kultury fizycznej i sportu	Prowadzenie szkoły podstawowej, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych i z rodzin patologicznych, propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia, promowanie kultury, działalność charytatywna, gromadzenie funduszy celem udzielenia wsparcia w ramach pomocy społecznej, propagowanie kultury fizycznej i sportu.	Fundacja Domów Kultury Prawosławnej Diecezji Warszawsko-Bielskiej ul. Rejtana 24 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
5. Promocja i ochrona zdrowia	Diagnoza psychiatryczno, psychologiczna. Pomoc osobom doświadczającym trudności w funkcjonowaniu psychicznym.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce Poradnia Zdrowia Psychicznego ul. Jagiellońska 32 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Diagnostyka i konsultacje lekarskie, psychologiczne i terapeutyczne.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce Poradnia uzależnień i współuzależnienia ul. Jagiellońska 32 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Konsultacje i diagnozy, lekarza rodzinnego, opieka pielęgniarska opieka położnej.	Podstawowa Opieka Zdrowotna w Bielsku Podlaskim ul. Kleszczelowska 1 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	USG, konsultacje lekarzy specjalistów.	Przychodnia Lekarzy Specjalistów „NOVVAMED” ul. Rejonowa 3A 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Konsultacje i diagnozy lekarza rodzinnego.	Alma Med Centrum Medyczne ul. Mickiewicza 108A 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Konsultacje i diagnozy lekarza rodzinnego oraz lekarzy specjalistów, opieka koordynowana, wykonywanie badań specjalistycznych.	Alma Med Centrum Medyczne ul. Mickiewicza 108A 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Konsultacje i diagnozy szerokiego grona lekarzy specjalistów, możliwość wykonania badań specjalistycznych.	AlfaMed-Specjalistyczne Poradnie Lekarskie ul. Rejonowa 3A 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Konsultacje i diagnozy lekarza .rodzinnego oraz lekarzy specjalistów.	NZOZ „LEKO” ul. Jagiellońska 32 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
5. Promocja i ochrona zdrowia	Leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (medycyna rodzinna, pielęgniarstwo rodzinne, położnictwo rodzinne).	NZOZ „VITA” ul. 3 Maja 15 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (medycyna rodzinna, pielęgniarstwo rodzinne, położnictwo rodzinne).	NZOZ „Twój Lekarz” Przychodnia Medycyny Rodzinnej ul. 3 Maja 20 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Konsultacje i diagnozy lekarza medycyny rodzinnej, konsultacje pediatrii.	NZOZ „MEDICA” ul. Jagiellońska 2 17-100 Bielsk Podlaski
5. Promocja i ochrona zdrowia	Porady psychologiczno-diagnostyczne, porady psychologiczne, sesje psychoterapii indywidualnej, sesje psychoterapii rodzinnej, sesje psychoterapii grupowej, sesje wsparcia psychospołecznego.	ANIMUS Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży ul. 11 Listopada 26 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje logopedy, pedagoga specjalnego, psychologa, rehabilitanta, terapeuty ręki, terapeuty SI, poradnictwo, zajęcia otwarte i warsztaty dla rodziców.	Przedszkole nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi ul. S. Żeromskiego 4 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
7. Edukacja publiczna	Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje logopedy, konsultacje terapeuty (zajęcia korekcyjno-kompensacyjne), konsultacje wychowawcze dla rodziców, zajęcia otwarte, zajęcia integracyjno-adaptacyjne, współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczna, poradnictwo psychologiczne, koła zainteresowań.	Przedszkole nr 5 Krasnala Hałabały ul. Kościuszki 16 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje logopedy, terapeuty pedagogicznego, zajęcia logopedyczne, korekcyjne, koła zainteresowań, indywidualne konsultacje ze specjalistami oraz nauczycielami.	Przedszkole nr 7 Kubusia Puchatka ul. Kazanowskiego 2 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje logopedy, usługi terapeuty, koła zainteresowań, warsztaty dla rodziców, zajęcia otwarte.	Przedszkole nr 9 Leśna Polana ul. Kazanowskiego 2 A 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
7. Edukacja publiczna	Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje logopedy, psychologa, terapia pedagogiczna, zajęcia z fizjoterapeutą, koła zainteresowań, zajęcia otwarte dla rodziców, prelekcje psychologa, warsztaty tematyczne dla rodziców wraz z dziećmi.	Niepubliczne Przedszkole nr 1 im. Św. Młodzieńca Gabriela ul. T. Reytana 24 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, zajęcia z fizjoterapeutą, konsultacje psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego, terapeutę integracji sensorycznej, logopedy, zajęcia otwarte dla rodziców, warsztaty tematyczne dla rodziców, zajęcia dla dzieci rozwijające zainteresowania.	Katolickie Przedszkole „Promis” ul. Kazanowskiego 24 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje logopedy, psychologa, terapeutę pedagogicznego, zajęcia rozwijające, warsztaty dla rodziców i dzieci, trening umiejętności.	Katolickie Przedszkole Niepubliczne „Karmelki” ul. Żwirki i Wigury 4 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje logopedy, terapeutę, psychologa, pedagoga, koła zainteresowań,	Przedszkole na Hołowiesku ul. Wrzosowa 16 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
7. Edukacja publiczna	<p>Zajęcia edukacyjne na poziomie szkoły podstawowej. Konsultacje logopedy i pedagoga, zajęcia sportowe.</p> <p>Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje specjalistów.</p>	<p>Szkoła Podstawowa nr 2 im. W. Wysockiego w Bielsku Podlaskim ul. Wysockiego 6 17-100 Bielsk Podlaski</p> <p>Oddziały Przedszkolne przy Szkole Podstawowej nr 2</p>
7. Edukacja publiczna	<p>Zajęcia edukacyjne na poziomie szkoły podstawowej. Konsultacje logopedy, pedagoga, pedagoga specjalnego, doradcy zawodowego, terapeuty, terapeuty pedagogicznego, zajęcia rewalidacyjne, zajęcia specjalistyczne, zajęcia kompensacyjne, zajęcia rehabilitacji ruchowej, wsparcie dla rodziców w zakresie wychowania dzieci, liczne programy edukacyjne.</p>	<p>Szkoła Podstawowa nr 3 z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego im. Jarosława Kostyczewicza w Bielsku Podlaskim ul. Poniatowskiego 6 17-100 Bielsk Podlaski</p>
7. Edukacja publiczna	<p>Zajęcia edukacyjne na poziomie szkoły podstawowej, konsultacje logopedy, psychologa, terapeuty SI, terapeuty pedagogicznego, poradnictwo, zajęcia rozwijające zdolności i zainteresowania, koła zainteresowań, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, doradztwo zawodowe.</p>	<p>Szkoła Podstawowa nr 4 im. Adama Mickiewicza w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza 126 17-100 Bielsk Podlaski</p>

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
7. Edukacja publiczna	<p>Zajęcia edukacyjne na poziomie szkoły podstawowej, konsultacje psychologa, logopedy, konsultacje terapeuty pedagogicznego i rewalidacyjnego, terapeuty SI, doradztwo zawodowe, koła zainteresowań i programy edukacyjne i profilaktyczne, konsultacje dla rodziców.</p> <p>Opieka przedszkolna nad dziećmi w wieku 3-6 lat, konsultacje specjalistów.</p>	<p>Szkoła Podstawowa nr 5 im. Szarych Szeregów w Bielsku Podlaskim ul. Kościuszki 21 17-100 Bielsk Podlaski</p> <p>Oddział Przedszkolny Przy Szkole Podstawowej nr 5</p>
7. Edukacja publiczna	<p>Zajęcia edukacyjne na poziomie szkoły podstawowej, konsultacje logopedy, zajęcia rozwijające zdolności i zainteresowania, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia wspierające ucznia, programy profilaktyczne, poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne.</p>	<p>Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Św. Arcybiskupa Łukasza Wojno-Jasienieckiego ul. T. Reytana 24 17-100 Bielsk Podlaski</p>
7. Edukacja publiczna	<p>Zajęcia edukacyjne ogólnokształcące, doradztwo zawodowe, programy profilaktyczne, konsultacje psychologa, pedagoga.</p>	<p>I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki ul. 11 Listopada 6 17-100 Bielsk Podlaski</p>

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne ogólnokształcące, doradztwo zawodowe, programy profilaktyczne, konsultacje psychologa, pedagoga.	II Liceum Ogólnokształcące z Białoruskim Językiem Nauczania im. Bronisława Taraszkiewicza ul. Kopernika 4 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne na poziomie kształcenia zawodowego, konsultacje pedagoga.	Zespół Szkół Nr 1 im. Marszałka Józefa K. Piłsudskiego ul. Szkolna 12 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne na poziomie kształcenia zawodowego, konsultacje pedagoga, kształcenie zawodowe dla dorosłych, kwalifikacyjne kursy zawodowe, oddział przygotowania wojskowego.	Zespół Szkół Nr 4 im. Ziemi Podlaskiej ul. Hołowieska 18 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Szkolenia zawodowe dla dorosłych.	Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Bielsku Podlaskim ul. Kryniczna 22 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne dla młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną różnych stopni, konsultacje pedagoga, zajęcia logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, socjoterapeutyczne, turnusy rehabilitacyjne, doradztwo zawodowe. Indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne.	Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II ul. Wojska Polskiego 17 17-100 Bielsk Podlaski
7. Edukacja publiczna	Edukacja pedagogiczna i artystyczna, nauczanie młodzieży uzdolnionej muzycznie.	Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia ul. Widowska 4 A 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne w zakresie kształcenia w zawodzie technika plastyka ikonografa.	Policealne Studium Ikonograficzne ul. Żwirki i Wigury 26 17-100 Bielsk Podlaski
8. Przeciwdziałanie bezrobociu	Pomoc w poszukiwaniu pracy. Pośrednictwo pracy. Poradnictwo zawodowe. Szkolenia i dofinansowania do kursów. Informacje potrzebne osobie niepełnosprawnej, bezrobotnej możliwości uzyskania pomocy, oferty pracy.	Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim ul. 3 Maja 17 17-100 Bielsk Podlaski
9. Kultura	Wypożyczanie książek, warsztaty aktywności dla dzieci, młodzieży i dorosłych, Dyskusyjny Klub Książki, rodzinne zajęcia kulturalno-plastyczne, poradnictwo w zakresie profilaktyki zdrowotnej, warsztaty rękodzieła, warsztaty artystyczne, doradztwo społeczności lokalnych, spotkania dotyczące bezpieczeństwa.	Miejska Biblioteka Publiczna ul. Kazimierzowska 14 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
9. Kultura	Edukacja kulturalna, tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych, organizowanie konkursów w różnych dziedzinach sztuki, organizowanie wystaw, koncertów, przeglądów i festiwali, prowadzenie zespołów, chóru, pracowni różnych grup społecznych i zawodowych, zajęcia gry na instrumentach, warsztaty i zajęcia kulinarne, warsztaty artystyczne, muzyczne, ruchowe i inne, projekcje filmowe, pokazy teatralne, klub czytelniczy, rozwijanie pasji i zamiłowań artystycznych w zakresie: muzyki, plastyki, teatru, tańca, arteterapii, filmu i fotografii.	Bielski Dom Kultury im. Marszałka Józefa Piłsudskiego ul. 3 Maja 2 17-100 Bielsk Podlaski
9. Kultura	Organizowanie wydarzeń kulturalnych dla społeczności lokalnej.	Osiedlowy Dom Kultury Spółdzielni Mieszkaniowej ul. 11 Listopada 10 17-100 Bielsk Podlaski
9. Kultura	Zwiedzanie, wystawy, konkursy.	Muzeum Obojga Narodów w Bielsku Podlaskim Ratusz, ul. Mickiewicza 45 17-100 Bielsk Podlaski
9. Kultura	Zwiedzanie, imprezy kulturalne, warsztaty rękodzieła, kultywowanie tradycyjnego podlaskiego śpiewu i tańca.	Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach ul. Sosnowa 56 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
9 Kultura	Zwiedzanie.	Muzeum Martyrologii w Bielsku Podlaskim ul. Hołowieska 18 17-100 Bielsk Podlaski
10.Kultury fizycznej i turystyki	Zajęcia sportowe w różnych grupach wiekowych (piłka nożna, koszykówka, siatkówka), usługi noclegowe, udostępnianie bazy sportowej i rekreacyjnej klubom i związkom sportowym, szkołom i szkolnym organizacjom sportowym, innym organizacjom społecznym i zawodowym oraz osobom indywidualnym.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji ul. Orzeszkowej 19 17-100 Bielsk Podlaski
10.Kultury fizycznej i turystyki	Usługi w zakresie sportu, rekreacji oraz odnowy biologicznej, w tym: nauka pływania, zajęcia indywidualne oraz grupowe dla wszystkich wiekowych, aerobik wodny, aerobik wodny dla seniorów.	Pływalnia Miejska „Wodnik” ul. Kazimierzowska 3B 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
10. Kultury fizycznej i turystyki	Nieodpłatne pozalekcyjne zajęcia sportowe o profilu piłka nożna w formie treningów oraz udziału w nieoficjalnych rozgrywkach młodzieżowych organizowanych przez Podlaski Związek Piłki Nożnej, nieodpłatne uczestnictwo publiczności w meczach drużyny piłkarskiej BKS TUR w oficjalnych rozgrywkach Podlaskiego Związku Piłki Nożnej.	Bielski Klub Sportowy „Tur” ul. Orzeszkowej 19 17-100 Bielsk Podlaski
10. Kultury fizycznej i turystyki	Zajęcia sportowe: treningi pływackie, doskonalenie umiejętności pływackich dzieci i młodzieży.	Miejski Klub Pływacki „Wodnik” ul. Kazimierzowska 3B 17-100 Bielsk Podlaski
10. Kultury fizycznej i turystyki	Zajęcia sportowe (koszykówka) dla dzieci i młodzieży.	Koszykarski Klub Sportowy „TUR BASKET” ul. 3 Maja 19 17-100 Bielsk Podlaski
10. Kultury fizycznej i turystyki	Zajęcia sportowe (siatkówka) dla kobiet.	Towarzystwo Piłki Siatkowej ul. Mickiewicza 126 17-100 Bielsk Podlaski
11. Pobudzanie aktywności obywatelskiej	Organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego lokalnej społeczności (warsztaty, kiermasze, koncerty, rajdy, spotkania).	Stowarzyszenie Bielskie Babeczki ul. Lipowa 10 17-100 Bielsk Podlaski

Zakres usługi Art. 2.1 ustawy	Usługa	Adres usługodawcy
11. Pobudzanie aktywności obywatelskiej	Prowadzenie edukacji w różnych dziedzinach nauk, a w szczególności w zakresie profilaktyki zdrowia, nauk humanistycznych, kultury i sztuki, nauk społecznych i ekonomicznych, nauk technicznych, organizowanie wyjazdów i spotkań ze znanymi osobami zasłużonymi dla regionu i Polski	Bielskie Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku ul. 11 Listopada 10 17-100 Bielsk Podlaski

IV. Część programowa

Strategia pozwala zaplanować rozwój społeczny, przygotować działania zgodnie z wcześniej wypracowaną wizją.

Wnioski, tendencje z opisanych obszarów oraz potrzeby, zgłoszone przez instytucje podczas przekazywania danych do Urzędu Miejskiego w Bielsku Podlaskim oraz podczas spotkań Zespołu ds. opracowania Strategii poddano analizie podczas prac nad strategią.

W ten sposób opracowano cztery najważniejsze obszary potrzeb, których usługi powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności gminy do 2034 roku.

1. Wizja, cele strategiczne i kierunki niezbędnych działań

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć jej mieszkańcy do roku 2034. W trakcie prac nad strategią została zdefiniowana jako pozytywne wyobrażenie przyszłości:

„Miasto Bielsk Podlaski to miejsce, które łączy ludzi oraz zapewnia mieszkańcom w każdym wieku aktywność i kompleksowe usługi społeczne”

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych, występujących w mieście i destabilizujących życie mieszkańców.

Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej, a także współpracy z instytucjami i podmiotami na terenie powiatu bielskiego.

Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów usług.

1.1. Cel strategiczny I

Dobrze funkcjonujące rodziny

Kierunki działania:

1. Przygotowanie miejsca do koordynacji działań na rzecz rodzin w mieście, wprowadzenie roli koordynatora usług.
2. Zwiększenie dostępu do specjalistów wspierających rodziny na terenie miasta.
3. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

4. Inicjowanie i rozwój form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego; współorganizowanie i promowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, konkursów.
5. Prowadzenie różnorodnych form edukacji rodziców poprzez wywiady profilaktyczne, pracę socjalną, asystenturę rodziny, asystenturę za życiem.
6. Wspieranie działań w zakresie organizacji czasu wolnego, wypoczynku dla dzieci i młodzieży.
7. Prowadzenie: świetlic dla dzieci, dożywiania, wypoczynku, stypendiów socjalnych i motywacyjnych, opieki dziennej nad dziećmi, programów socjoterapii i innych wg potrzeb.
8. Organizacja rekomendowanych programów probacji alternatywnej, profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci, młodzieży, rodzin.
9. Rozwój pomocy i poradnictwa specjalistycznego: prowadzenia punktów informacyjno-konsultacyjnych, zespołów interdyscyplinarnych.
10. Wdrożenie programów w obszarze bezpieczeństwa. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży.
11. Poszerzenie integracyjnego systemu edukacji:
 - a) zatrudnianie i szkolenie kadry do pracy w oświatowych placówkach,
 - b) ułatwianie dostępu uczniom niepełnosprawnym do placówek i sprzętu rehabilitacyjnego,
 - c) prowadzenie działań rehabilitacyjnych.
12. Budowanie z organizacjami pozarządowymi, kościołami i instytucjami w mieście lokalnych partnerstw, programów i projektów celowych ukierunkowanych na rodziny.
13. Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

1.2. Cel strategiczny II

Aktywni seniorzy

Kierunki działania:

1. Przygotowanie miejsca do koordynacji działań na rzecz seniorów, wprowadzenie roli koordynatora usług.
2. Zwiększenie dostępu do specjalistów wspierających seniorów i ich opiekunów na terenie miasta.
3. Rozwijanie systemu pomocy/usług osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym w ich środowisku zamieszkania:
 - a) rozwój usług opiekuńczych, zatrudnienie większej liczby osób z kwalifikacjami do pracy z osobami starszymi i samotnymi,
 - b) utrzymanie programu oraz zadań Środowiskowego Domu Samopomocy,
 - c) prowadzenie klubów seniora i Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
 - d) organizowanie zajęć warsztatowych dla niepełnosprawnych,
 - e) realizacja programów wolontarystycznych.
4. Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych oraz:
 - a) wdrażanie programów dostępności,
 - b) świadczenie usług przewozowych samochodem specjalnie przystosowanym.
5. Upowszechnienie informacji o zdrowym stylu życia. Zaangażowanie i wspieranie organizacji pozarządowych, służby zdrowia (służb specjalistycznych) w prowadzeniu akcji na rzecz zdrowego stylu życia.

6. Rozwój usług społecznych na rzecz integracji seniorów.
7. Przygotowanie i upowszechnianie informacji o formach wsparcia osób zależnych i ich prawach.
8. Współpraca instytucji, organizacji, kościołów na rzecz ludzi starych, niepełnosprawnych.
9. Edukacja społeczności senioralnej, organizowanie spotkań i wydarzeń edukacyjnych.
10. Uaktywnienie środowiska ludzi starszych poprzez odkrywanie i pokazywanie ich codziennych talentów (hobbystów z różnych dziedzin, robótek domowych, pasji literackich i artystycznych).

1.3. Cel strategiczny III

Dostępne usługi publiczne

Kierunki działania:

1. Monitorowanie potrzeb w zakresie usług społecznych i potencjału usługowego na terenie miasta, w tym wypracowanie i skoordynowanie list usług na rzecz określonych grup (dzieci, młodzież, rodziny, osoby starsze). Tworzenie koszyków usług społecznych.
2. Skoordynowanie udzielanego wsparcia rodzinom (mianowanie koordynatora usług społecznych i zdrowotnych).
3. Rozwój usług na rzecz dzieci i rodzin w kryzysach lub z trudnościami, w tym:
 - a) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem,
 - b) prowadzenie poradnictwa i programów celowych, wsparcia diagnostycznego i specjalistycznego,
 - c) wprowadzenie dodatkowego wsparcia dla dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności,
 - d) wdrożenie programów celowych sprzyjających instytucjonalizacji pieczy zastępczej.
4. Rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych, form wsparcia dziennego i czasowego skierowanych do grup wykluczonych.
5. Projektowanie i wspieranie usług społecznych kierowanych do osób przewlekle chorych, wymagających długoterminowego wsparcia.
6. Realizacja specjalistycznych usług adresowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Realizacja programów adresowanych do osób i rodzin dotkniętych ubóstwem i zagrożonych ubóstwem.
8. Utrzymanie dostępu do usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej.
9. Współpraca przy realizacji usług i badań profilaktycznych, rehabilitacji, m.in. pocovidowej.
10. Rozwój usług aktywności społecznej; wsparcie organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i kół w zakresie działalności i inicjatyw lokalnych.
11. Realizacja programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji lokalnego rynku pracy.
12. Wsparcie spółdzielni i innych podmiotów ekonomii społecznej.
13. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.
14. Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

1.4. Cel strategiczny IV

Rozwinięta infrastruktura i kapitał społeczny

Kierunki działania:

1. Realizacja działań infrastrukturalnych i programów, projektów społecznych w odpowiedzi na wyzwania i potrzeby demograficzne.
2. Podejmowanie przedsięwzięć sprzyjających poprawie warunków życia mieszkańców, w tym związanych z budową, rozbudową i modernizacją infrastruktury.
3. Stałe prowadzenie doskonalenia kadr w zakresie kompetencji kluczowych.
4. Rozwój ruchu artystycznego, tworzenie atrakcyjnych i nowych form zajęć spędzania czasu wolnego, edukacji dietetycznej, sportu, jako profilaktyki dla mieszkańców miasta.
5. Wzbogacanie działalności o wspólne inicjatywy z bielskimi organizacjami pozarządowymi.
6. Poprawa infrastruktury i wyposażenia placówek edukacyjnych, kultury, sportu, pomocowych i bezpieczeństwa.
7. Rozwój miejsc do aktywnego wypoczynku, sportu i aktywności.
8. Wsparcie służące powstawaniu i działalności miejskich organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.
9. Tworzenie grup samopomocowych, grup sąsiedzkich, grup wsparcia.
10. Pozyskanie specjalistów i rozwój usług o podejściu coachingowym i trenerskim.
11. Współpraca partnerska służb publicznych, instytucji pozarządowych i prywatnych w obszarze rozwiązań rynkowych, pozyskiwanie inwestorów.
12. Edukacja cyfrowa społeczności.
13. Wzmocnienie potencjału wsparcia rodzin, osób w kryzysach poprzez zapewnienie przejściowej bazy noclegowej (dla osób bezdomnych) bądź ośrodka interwencji kryzysowej.
14. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych do współpracy i rozwoju infrastruktury społecznej na terenie miasta.
15. Realizacja współpracy Miasta Bielsk Podlaski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie poprzez opracowanie i wdrażanie programów współpracy.

Po analizie wskazanych kierunków dokonano wyboru najważniejszych do realizacji na lata 2023-2025. Zostały wskazane w poniższym harmonogramie

2. Sposób realizacji strategii - harmonogram na lata 2023-2025

Cel strategiczny I: Dobrze funkcjonujące rodziny				
Nr kierunku działania	Kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy	Ramy finansowe
1.	Przygotowanie miejsca do koordynacji działań na rzecz rodzin w mieście, wprowadzenie roli koordynatora usług.	Funkcjonujące miejsce koordynacji usług w mieście. Liczba usług na rzecz rodzin. Liczba usług na rzecz dzieci, młodzieży.	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, wsparcia dziennego, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe.	Fundusze miejskie, jst, wojewódzkie, programy krajowe oraz EFS, inne środki zewnętrzne.
5.	Prowadzenie różnorodnych form edukacji rodziców poprzez wywiadowki profilaktyczne, pracę socjalną, asystenturę rodziny, asystenturę za życiem .			
6.	Wspieranie działań w zakresie organizacji czasu wolnego, wypoczynku dla dzieci i młodzieży.			
7.	Prowadzenie: świetlic dla dzieci, dożywiania, wypoczynku, stypendiów socjalnych i motywacyjnych, opieki dziennej nad dziećmi, programów socjoterapii i innych wg potrzeb.			
9.	Rozwój pomocy i poradnictwa specjalistycznego: prowadzenia punktów informacyjno-konsultacyjnych, zespołów interdyscyplinarnych.			
13.	Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.	Zgodnie ze wskaźnikami Programu.		

Cel strategiczny II : Aktywni seniorzy

Nr kierunku działania	Kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy	Ramy finansowe
3.	Rozwijanie systemu pomocy/usług osobom starym, chorym i niepełnoprawnym w ich środowisku zamieszkania: <ul style="list-style-type: none"> a) rozwój usług opiekuńczych, zatrudnienie większej liczby osób z kwalifikacjami do pracy z osobami starszymi i samotnymi, b) utrzymanie programu oraz zadań Środowiskowego Domu Samopomocy, c) prowadzenie klubów seniora i Uniwersytetu Trzeciego Wieku, d) organizowanie zajęć warsztatowych dla niepełnosprawnych, e) realizacja programów wolontarystycznych. 	Liczba usług na rzecz osób starszych. Liczba zlikwidowanych barier. Dostępny informator o formach wsparcia seniorów.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, wsparcia dziennego.	Fundusze samorządowe, wojewódzkie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, programy krajowe, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, inne środki zewnętrzne.
4.	Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych oraz <ul style="list-style-type: none"> a) wdrażanie programów dostępności, b) świadczenie usług przewozowych samochodem specjalnie przystosowanym 			
6.	Rozwój usług społecznych na rzecz integracji seniorów.			
7.	Przygotowanie i upowszechnianie informacji o formach wsparcia osób zależnych i ich prawach.			

Cel strategiczny III: Dostępne usługi społeczne

Nr kierunku działania	Kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy	Ramy finansowe
2.	Skoordynowanie udzielanego wsparcia rodzinom (mianowanie koordynatora usług społecznych i zdrowotnych).			
3.	Rozwój usług na rzecz dzieci i rodzin w kryzysach lub z trudnościami, w tym: <ul style="list-style-type: none"> a) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, b) prowadzenie poradnictwa i programów celowych, wsparcia diagnostycznego i specjalistycznego, c) wprowadzenie dodatkowego wsparcia dla dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności, d) wdrożenie programów celowych sprzyjających instytucjonalizacji pieczy zastępczej. 	Koordynator usług społecznych w mieście. Liczba usług na rzecz dzieci i rodzin w kryzysach. Liczba podpisanych porozumień o współpracy.	Urząd Miasta, placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, bezpieczeństwa, wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, ośrodki pomocy społecznej.	Fundusze samorządowe, wojewódzkie, Narodowego Funduszu Zdrowia, programy krajowe Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, inne środki zewnętrzne.
9.	Współpraca przy realizacji usług i badań profilaktycznych, rehabilitacji, m.in. pocovidowej.			
14.	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.	Zgodnie ze wskaźnikami w Programach.		

Cel strategiczny IV: Rozwinięta infrastruktura i kapitał społeczny

Nr kierunku działania	Kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy	Ramy finansowe
1.	Realizacja działań infrastrukturalnych i programów, projektów społecznych w odpowiedzi na wyzwania i potrzeby demograficzne.	Liczba projektów infrastrukturalnych.	Urząd Miasta, placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, bezpieczeństwa, pomocowe, wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe.	Fundusze samorządowe, wojewódzkie, programy krajowe oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, inne środki zewnętrzne.
9.	Tworzenie grup samopomocowych, grup sąsiedzkich, grup wsparcia.	Liczba grup.		
13.	Wzmocnienie potencjału wsparcia rodzin, osób w kryzysach poprzez zapewnienie przejściowej bazy noclegowej (dla osób bezdomnych) bądź ośrodka interwencji kryzysowej.	Funkcjonująca baza noclegowa.		
15.	Realizacja współpracy Miasta Bielsk Podlaski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie poprzez opracowanie i wdrażanie programów współpracy.	Zgodnie ze wskaźnikami w Programie.		

Realizacja strategii może odbywać się równocześnie przy wykorzystywaniu i budowaniu nowych programów celowych, projektów lokalnych w obszarach zdefiniowanych w dokumencie.

3. Zarządzanie i monitorowanie strategii

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian. Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

- a) Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski - odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji,
- b) Rada Miasta - pełniący bieżący nadzór nad realizacją,
- c) Koordynator wdrażania Strategii – MOPS w Bielsku Podlaskim:
 - gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
 - prowadzi monitoring,
 - przedkłada informacje z realizacji Strategii wraz z rocznym sprawozdaniem z działalności MOPS,
 - dokonuje ewentualnych korekt/aktualizacji harmonogramu minimum raz na trzy lata
 - uzupełnia/aktualizuje listę usług społecznych w razie potrzeby.

Podmioty realizujące kierunki działania strategicznego i projekty powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach programowych.

System Aktualizacji

Część programowa: cele, kierunki działań, harmonogram będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji raz na trzy lata. Po ewentualnym wprowadzeniu zmian Koordynator przedstawi dokument do aktualizacji Radzie Miasta. Będzie też zobowiązany dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Miasta powinien być opublikowany na stronie internetowej, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, które zostaną zobowiązane do realizacji strategii.

Programy i projekty

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu ze środków:

- a) własnych zasobów samorządu,
- b) poprzez organizacje pozarządowe,
- c) poprzez inne instytucje zewnętrzne,
- d) w partnerstwach sektorowych.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej Strategii. Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

Monitoring

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą roczne dane Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych, dotyczące realizacji harmonogramu.

Informacja z monitoringu Strategii będzie przedstawiana podczas sesji Rady Miasta przez Koordynatora w ramach sprawozdań rocznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Odnosić się będzie do celów, kierunków działania i harmonogramu Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski do 2034 roku ma charakter otwarty i elastyczny.

Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

V. Zakończenie

Podczas wdrażania celów i kierunków Strategii ważne będzie zastosowanie przez jej realizatorów ośmiu zasad budowania społeczności lokalnej:

1. Zasady samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasady przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasady solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasady pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od Państwa.
5. Zasady partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. Zasady samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. Zasady dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. Zasady wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.